IV
28988

Leto LXIV | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v četrtek, dne 1. oktobra 1936. | Štev. 225 a | Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

V službi resnice

Kongres katoliških časnikarjev vseh narodov, ki je bil te dni v Rimu, ni bil samo svečana predočitev krščanske misli na zunaj, ampak pomeni predvsem močno pobudo in pogon za nadaljnje delo na političnem in kulturnem področju, ki je v največji zmedi in stiski, kar jih pozna zgodovina, poverjeno katoliškim časnikarjem in pisateljem sploh, da bi človeštvo sredi najnasprotnejših struj in teženj našlo pot nazaj v polno in življenje ustvarjajoče krščanstvo.

Ta naloga je gotovo častna in ogromnega pomena za usodo tistih velikih duhovnih vrednot, ki so ustvarile Evropo, njene narode zedinile v enotnem kulturnem delu in nravstvenem prizadevanju ter preoblikovale ves svet, da se je iz barbarstva dvignil k občnemu napredku. Je pa ta naloga danes zelo težka, ker se sovražne sile dvigajo proti krščanstvu v tolikem številu in s toliko silo, kakor se dosihdob še nikoli niso, tako da spričo tega delo katoliškega časnikarja in pisatelja postaja v viharjih našega časa naravnost odločilnega pomena. Če kdaj, velja danes, da je katoliški časnikar pravi apostol skrajnega dela in žrtvovanja samega sebe sredi novega poganstva, ki hoče krščansko kulturo in nravstvo nadomestiti bodisi s skrajnim nacionalizmom, ki obožuje pleme in njega živalske nagone, bodisi s socializmom, ki hoče vse človeštvo združiti na podlagi brezboštva, obožavajoč skupnost brez ozira na neodjemljive večne svoboščine posameznikove osebnosti in brez ozira na božji nravstveni zakon ki edini pravilno ureja odnos posameznika do družbe. Gre torej za osnove našega in družabnega življenja, za odločitev med duhovnim gledanjem sveta in materializmom, ki postavlja človeku za končni cilj zgolj le tvarno blagostanje in tehnično civilizacijo; gre za vprašanje, ali naj se kapitalistično gospodarstvo zamenja s kolektivizmom, ki zopet ne bo poznal drugega cilja kakor čim večje produciranje gmotnih dobrin, ali pa s krščanskim socializmom, ki hoče udejstviti socialno pravičnost v prav tako, če ne še večji in globlji izmeri ko njegovi nasprotniki, obenem pa hoče ohraniti duhovno osnovo našega bitja, to je vero v nadtvarni svet, v večen nravstveni red in zakon v nadnaravni namen človeka, v brezsmrtnost duše in v tisti smisel vsega življenja, ki nam ga je razodel Bog sam, in ki šele vse življenje in stremljenje človeka dela vredno življenja in stremljenja. Na bojnem polju, na katerem se katoliški kulturni delavec v prvi vrsti pa časnikar nahaja na najbolj izpostavljenih mestih, gre za najvažnejšo odločitev sodobnega človeštva.

Katoliški časnikar in publicist se nahaja v tej borbi v prav posebnem položaju: on nima drugega orožja ko resnico, ki je neizprosna, dostikrat britka in zahteva od človeka velike žrtve. Naloga nasprotnikov pa je zelo olajšana, ker takó nacionalistično poganstvo kakor utopije ateističnega socializma v njegovi najskrajnejši obliki ne zahtevajo drugega, kakor da jih človek peresa naslika v najlepših in najmočnejših barvah, da pričara množici, ki je lahkoverna, otroško poslušna svojim nagonom in dostopna sladkim in mnogoobetajočim obljubam, apodiktično izgovorjenim trditvam in nejasnim frazam, raj na zemlji, kakršnega si pač vsak želi in o njem sanja. Eni povzdigujejo lasten narod, mu prisvajajo pravico do gospodstva nad vsemi drugimi, ga slikajo kot več vrednega od drugih in mu obetajo vsa bogastva zemlje, odločilen vpliv na ves svet ter prešinjenje vse zemlje z njegovo nad vsemi drugimi vzvišeno kulturo. Drugi zbujajo v delovnem človeku vtis, kakor da bo z uničenjem njegovih razrednih nasprotnikov, s kolektivizacijo vsega gospodarstva in proletarizacijo kulture nastopila nova doba, ko se bo vsak posameznik čudežno izpremenil in postal svojemu sočloveku iskren in resničen brat, in bo po izpremembi družabnih odnosov v socialističnem smislu ter po podružabljenju gospodarstva izginilo vse zlo na svetu, ne samo fizično, ampak tudi moralno. In vse to se obeta in se bo izpolnilo, ne da bi bilo treba vere, nravstvenih zakonov krščanstva, družinske skupnosti, kakor jo zahteva njegovih čednosti in obveznosti do Boga ter žrtev, ki so človekovemu egoizmu, uživanjaželjnosti in njegovim živalskim nagonom zoprne!

Katoliški časnikar pa stoji pred neprimerno težjo nalogo: da brez ozira na ta ali on stan, brez ozira na to, kar ugaja množici, kar odgovarja duhu časa in kar zahteva večina, v borbi zoper vse sebične instinkte človeka in družbe pa z največjim pogumom tudi napram onim, ki imajo oblast in vsa sredstva sile, pove in zagovarja resnico; da se ne boji stati na strani resnice in pravice, četudi bi se pretežna večina klanjala zmoti in grozila onim, ki ji nočejo služiti, četudi bi resnica bila množici neprijetna in bi njena obramba stala največjih žrtev. Orožje katoliškega časnikarja in pisatelja je gola stvarnost, resnica v vsej njeni izključnosti in strogosti, resnica, ki ne prinaša časne koristi, ne stoji v službi nobenega namena in ne pričakuje niti noče nobenega dobička, pa razen sebe nima nobenega, ki bi ji pomagal, da se uveljavi, razen svoje lastne duhovne sile — resnica, ki more apelirati samo na najplemenitejša čustva in težnje človeka, dočim so ji vsi zli nagoni, vsa človeška hudobija, vsa lokavost, nezvestoba in podlost in neizmerna ter nobenih ozirov ne poznavajoča sebičnost človeka zakleti sovražniki, ki se z njo nikoli ne bodo pomirili — resnica, ki se nikomur ne laska, nobenemu ne prizanaša, ki vse dobro priznava, z zmoto in zlom pa ne sklepa kompromisov. Biti v službi resnice, je težko, zahteva največje požrtvovalnosti, poguma pa tudi ogromnega potrpljenja in neutrudljive vztrajnosti, ker resnica zmaguje le počasi in ne more nikoli na lavorikah svojih zmag počivati, ker jo laž in zloba zasledujeta od veka do veka, od začetka sveta do konca.

Toda čim težji je življenjski poklic katoliškega časnikarja, ki časih nima prav nobene druge opore ko moralno silo tistih načel, ki jih oznanja, ki mu je časih sovražno vse javno življenje v svoji popolno verski indiferenci in ki zlasti danes stoji na braniku zoper vse sile sveta, ki se pogreza v poganstvo čisto posvetne civilizacije, nezakoreninjene v božji izvor vesoljstva in nadnaravni namen vsega razumnega bitja — tem častnejši je, tem važnejši in tem več prinaša notranjega zadoščenja. Saj katoliški časnikar in publicist ve, da je zmota zmota, naj se odeva v še tako mične oblike, naj še tako glumi resnico in si prisvaja nalogo odrešenice nebogljenega človeštva. Rešitev sveta je od Kristusa, njegovega nauka in življenja po njem, pa naj pride še tako počasi, še tako pozno, po še tako strašnih mukah in razdejanjih, in naj zahteva od nas nas še toliko žrtev in nam prizadene še toliko bridkih razočaranj in začasnih porazov. Vedno se katoliški kulturni delavec zaveda besede pred smrtjo Resnice na križu: Ego vici mundum — Jaz sem premagal svet!

Franco braniteljem Alcazarja:

„Na razvalinah - nov imperij“

Zmagoslavna bitka belega brodovja

Burgos, 30. sept. b. Dosedanji poveljnik južnih čet general Franco je imenovan od vlade v Burgosu za vrhovnega poveljnika španske vojske, ki operira proti vladnim četam. To imenovanj je bilo takoj sporočeno tudi vsem vladam v inozemstvu.

Bele čete se snoči prekinile zvezo med Madridom in Sigvenzo, s čemer je stopila ofenziva proti Madridu v odločilno fazo. Napredovanje belih čet se izvaja v naglih etapah, ker je to želja generala Franca, ki je mnenja, da bo tako hitreje stri odpor rdečih čet, ki so itak vsled zadnjih usodepolnih porazov v popolni desorganizaciji in centralizirani. Čete, ki napredujejo proti Madridu, vodi genera **Varella**, ki je osvobodil junaške kadete iz Alcazarja in zavzel Toledo. Včeraj je v osvobojeni Toledo prispel vrhovni poveljnik bele armade general Franco. Na dvorišču Alcazarja, ki je ves v razvalinah, je zbral vse junaške branitelje Toleda in jih po vrsti odlikoval. Polkovnik Moscardo je odlikovan z najvišjim španskim odlikovanjem. Pri tej priliki je imel general Franco na mlade branilce Alcazarja govor, ki je šel mladim kadetom tako do srca, da so se vsi razjokali ob njem. General Franco je dejal: **»Vi ste slava in čast Španije, vaše ime bo v zgodovini ostalo zapisano. Na teh razvalinah slavnega Alcazarja bo Španija zgradila novo alcazarsko trdnjavo. Mesto sedanje razrušene Španije bo nova vlada zgradila novo Španijo in nov imperij«.**

Po vesteh iz Madrida se bo jutri sestal Cortes k izrednemu zasedanju. Na dnevnem redu je problem obrambe republike, ki je danes ogrožena bolj kot kdajkoli poprej.

Vojni minister je pozval pod orožje letnike 1912 in 1913. Od njegovega poziva pa se pričakuje majhen uspeh, ker je večina teh mladih ljudi izven območja rdeče vlade. Morda se bo lahko sestavilo od tega letnika le nekaj bataljonov iz Madrida in okolice. Že danes pa je jasno, da bodo na te mladeniče zelo slabo vplivali anarhisti in komunisti in je vprašanje, če bo imela madridska vlad asploh kakšno korist od vpoklica letnikov 1912 in 1913.

Pomorska bitka pri Cadixu

Biaritz, 30. sept. b. Včeraj se je v Biaritzu spustilo veliko štirimotorno letalo, ki je bilo namenjeno za Santander, pa je vsled pomanjkanja bencina moralo pristati. Francoske oblasti so letalo takoj zaplenile in ga straži orožništvo.

O potopu vladnega rušilca pred Cadixom se čuje, da je poveljnik francoske ladje »Couhabie« prosil za dovoljenje, da sme rešiti mornarje z ladje, ki se potaplja. Po njegovem pripovedovanju se je bitka odigrala takole: Dve španski vladni križarki st ase nenadno prikazali pred veliko križarko, ki je v rokah upornikov in jo pričeli obstreljevati. Nenadno pa je uporniška križarka odgovorila z naglim streljanjem iz svojih najtežjih topov ter tako nevarno poškodovala rušilec, da se je pričel potapljati. Nekaj rdečih mornarjev je rešila omenjena francoska ladja, mnogo pa se jih je potopilo.

Tudi boljševiki beže iz Madrida

Madrid, 30. sept. b. Dopisnik Hearstovega tiska čuje, da je sovjetski poslanik Rosenberg sklenil, da se preseli iz Madrida v Barcelono.

Madrid, 30. septembra. AA. Reuter: Razen uspeha na fronti pri Toledu, je položaj na drugih bojiščih stacioniran. Rdeče čete niso mogle držati Toleda, ker so beli imeli mnogo močnejše topništvo in letalstvo. Vlada tudi ni dobila pomoči iz Katalonije, na katero je računala.

London, 30. septembra. b. »Daily Express« poroča, da je bilo ponoči odpremljenih iz Madrida 40.000 otrok radi lažje prehrane.

*

Pokrajina Baskov bo dobila isti avtonomni statut, kakor ga ima Katalonija. Vlada bo verjetno predložila ta zakon parlamentu, ki se sestane dne 1. oktobra.

Rešenec iz Alcazarja pripoveduje

Talavera, 30. sept. Došlo je poročilo o doživljajih oblegane posadke v Alcazarju, ki ga je podal poročnik Toma Katina, ki je bil ranjen in izstradan ter leži sedaj v bolnišnici v Talaveri. Poročnik pripoveduje, da je glavno zaslugo treba pripisati, da je 1200 mož, žena in otrok moglo 10 tednov ostati pri življenju v zidinah Alcazarja, edino le 250 konjem in oslom, ki so jih imeli s seboj. Brez teh živali, pripoveduje poročnik, bi morali vsi od lakote umreti. Najprvo smo zaklali konje. Potem, ko smo te pojedli, so prišli na vrsto osli. Iz loja živali smo delali sveče. Tako napravljene sveče so bile naša edina razsvetljava v podzemskih kleteh, ker so nam sovražniki pretrgali električni vod.

Poročnik pripoveduje dalje, da so obleganci imeli spočetka dovolj vode. Globoki vodnjaki, ki so vsekani v granitno skalo, na kateri stoji Alcazar, so bili v začetku napolnjeni z vodo do vrha. Toda naše zaloge so se radi velike suše hitro pričele krčiti. Morali smo vodo natanko odmeriti. Zadnjih 17 dni obleganja je bilo za vsakega na dan določeno le en liter vode. Mnogi možje so ludi od tega odstopali nekoliko ženam. Vendar pa so se žene branile, da bi v tem pogledu uživale kako prednost pred moškimi. Zadržanje žen je bilo nad vsako besedo vzvišeno spričo tega, da nam je stalno grozila smrt, da so se dan in noč ponavljali siloviti napadi in da so komunisti zastavili vse sile in ves moderni vojni aparat, da bi utrdbo zavzeli.

Posrečen izpad pred nekaj tedni pa je naše življenjske zaloge zvišal za 200 vreč žita, ki smo ga dobili v neki žitnici izven obzidja gradu. Iz žita smo pripravljali črn kruh, ki pa je bil trd kakor kamen. Seveda tudi ni bil okusen, ker testu nismo mogli ničesar primešati, kar sicer spada zraven.

Nato slika Katina noči, kakor so jih preživeli obleganci v trdnjavi, za silo razsvetljeni s svečami, napravljenimi iz konjskega loja. Vsako noč so patrulirale čete, ki so se v določenih rokih nadomestovale. Stražili so vse prostore obširnega gradu. Mnogo noči ni nihče zatisnil očesa. Straža je vsak čas klicala na obrambo, ker je nasprotnik napadal. Takoj so kadeti skočili k strojnicam in pričeli streljati na množico. Poročnik dalje pripoveduje, da so posebno strašne bile one noči, ko so asturski rudarji vrtali rove v ogromno zidovje in skalovje Alcazarja. Posebno otroci in žene so vsled neprestanega šuma, ki so ga delali vrtalni stroji, skoraj zblaznele. K sreči pa razstrelitev ni bila prav pripravljena in ni ubila nobene ženske. Žene in otroci so varno sedeli v podzemskih kleteh, do katerih eksplozije granat niso segle

Jagoda strmoglavljen

Tudi Rykov izgnan iz sovjeta komisarjev
Vorošilov hoče državo iztrebiti od židov

Moskva, 30. sept. b. Uradno poročilo TASS agencije javlja, da sta bila dosedanji komisar za notranje zadeve in nekdanji šef boljševiške čeke Jagoda ter komisar za pošte in brzojave, nekdanji predsednik Sovnarkoma (sovjeta narodnih komisarjev) Rykov od svojih službenih mest odstavljena. Jagoda je postavljen za novega poštnega komisarja, za notranjega ljudskega komisarja pa je imenovan tajnik komunistične stranke, čistokrvni Rus Ježov.

Ježov v javnem življenju še ni dosti znan. O njem se ve samo to, da spada v ožji krog Stalinovih zaupnikov. Leta 1929 je bil že pomočnik komisarja za poljedelstvo ter je prišel tudi takoj po prvem Stalinovem čiščenju v vrhovni izvršilni odbor komunistične stranke ter je član političnega odbora ter uživa sloves brezobzirnega pobornika za Stalinovo politično in gospodarsko črto. Ježov je tudi zaupnik maršala Vorošilova. Jagoda je po rodu žid in je star 35 let. Od svojega 25. leta je igral važno vlogo v organizaciji in vodstvu Čeke. On je bil, ki je leta 1928 tako krvavo obračunal s trockisti, on tudi ki je leta 1929 in 1933 še bolj krvavo obračunal s kmetskimi uporniki. Zadnje leto je bil sploh poleg Stalina najvplivnejša osebnost rdeče republike. Navedene spremembe v sestavi sovjetske vlade mečejo silno značilno luč na porajajoče se razmere v sovjetski Rusiji. V vodstvu države in stranke se spreminja vse od nog do temena. Odstranitev JAGODE je tem večjega pomena, ker je slednji imel v rokah poleg notranjega komisarijata, policije in čeke tudi še vso vodstvo prometa, graditev železnic in kanalov. —

Kaganovič in Jagoda (na levi)

Kaj je JAGODO vrglo, v Moskvi ne povedo, pač pa so prinesli italijanski listi vesti (ki jih je včerajšnji »Slovenec« že objavil. Op. ured.), da je žid Jagoda padel na ultimativno zahtevo maršala Vorošilova, ki stremi za tem, da odstrani iz vodstva države vse žide in spremeni državo zopet v nacionalno rusko ustanovo.

A. & E. SKABERNÈ
LJUBLJANA

Beneš - Hlinka

Praga, 30. sept. b. Na svojem prvem uradnem potovanju po Slovaškem se je predsednik republike dr. Beneš ustavil tudi v Ružemberoku, mestu, kjer župnikuje voditelj Slovakov Hlinka in ki je s tem postalo nekako središče političnega delovanja slovaške ljudske stranke. Pri njegovem prihodu v Rožemberok, ki je bil ves v zastavah, je predsednika republike pozdravil med prvimi Hlinka v posebno prisrčnem govoru, v katerem je dejal: **»Ostali smo zvesti tistim, ki so nam delali krivico. Temboljbomo ostali zvesti svojim krvnim bratom. Zahtevamo zase samo svoje pravice. Naj bo blagoslovljen Vaš prihod v slovaške dežele, gospod predsednik in naj pomeni zarjo novih, boljših časov pravega pobratimstva med Čehi in Slovaki.«** Velike množice Slovakov so predsednika, kakor tudi pozdravne besede svojega voditelja prisrčno pozdravile.

Predsednik republike dr. Beneš je bil od sprejema vidno ganjen. V svojem odgovoru prelatu Hlinki je med drugim dejal: **»Prosim vas, trdno zaupajte v to našo državo. V Evropi danes ni nobene sile, ki bi si z upravičenostjo drznila upati, da nas pohodi in nad nami zagospoduje. Ne imejte nobenih skrbi glede notranjepolitičnega razvoja v državi. Tiste čase, ko so verski boji pretresali temelje naše države, smo hvala Bogu že preživeli. Danes vam lahko zatrdim, da ne obstojajo več nobene nevarnosti verskih, socialnih ali političnih bojev. Pri nas ne bo prišlo do nobene revolucije.«**

Tudi predsednikove besede je ljudstvo viharno pozdravilo.

Pred svojim odhodom iz Slovaške se je dr. Beneš še ustavil v Černovi, kjer ga je pred cerkvijo na čelu ljudstva zopet pozdravil prelat Hlinka z besedami: **»Slovaki smo bili vedno lojalni, a tudi vedno zavedni svojih pravic.«** Nato je opisal položaj pod Madžari ter orisal tragedijo pri Černovi, kjer je padlo 15 nedolžnih slovaških žrtev, poklanih od razbesnelih Madžarov. Ta žaloigra je Evropo opozorila na Slovake. Hlinka je nato opisal zgodovinski posvet 25 slovaških vodij dne 24. majnika 1918, ko so se vsi izrazili za

Konec na 2. strani spodaj.

Kongres naših zadrugarjev

Naše zadružništvo pripravljeno za nove naloge

Belgrad, 30. sept. m. V veliki dvorani tukajšnjega vseučilišča je bil danes 34. redni občni zbor najmočnejše srbske zadružne organizacije, Glavne zveze srbskih kmečkih zadrug. Na kongresu, ki ga je vodil namesto obolelega dr. Dragotina **Jankoviča**, bivšega ministra, upravnik te Zadružne zveze, minister brez listnice inž. Voja **Djordjević**, je prišlo izredno mnogo delegatov iz vse države. Kraljevsko vlado je zastopal minister za socialno politiko Dragiša **Cvetković**, kmetijsko ministrstvo pa g. **Zidanšek**. Razen delegatov iz notranjosti države so se kongresa udeležili tudi zastopniki zadružnih organizacij iz Bolgarije in Romunije ter delegat mednarodne zadružne zveze, ki ima svoj sedež v Londonu, podpredsednik Ernest Poison, generalni tajnik francoske narodne zveze konsumnega zadružništva.

Minister Voja Gjorgjević

Po otvoritvi kongresa je minister Voja **Djordjević** prečital **najprej brzojavne pozdrave Nj. Vel. kralju, knezu namestniku**, ostalima dvema kr. namestnikoma, predsedniku vlade in kmetijskemu ministru. Nato je pa imel daljši govor, v katerem je med drugim izjavil, da je poročilo o delu v zadnji poslovni dobi te zadružne organizacije verno ogledalo njenih najtežjih let in da se je našemu zadružništvu posrečilo, da se je moglo postaviti v bran težkemu meču gospodarske krize, da je tudi tedaj, ko so daleko močnejše gospodarske inštitucije padle, nastopilo v bran kmeta ter sedaj pripravlja nove moči, novo organizacijo ter nove ljudi, pa tudi novo borbo za uresničenje zadružniških idealov. Minister je nato dejal, **da se nahajamo ob koncu zadružne dobe, v kateri je zadružništvo pokazalo svojo moč in odpor proti vsem težavam ter dalo dokaz o svoji sposobnosti za življenje, o svoji sposobnosti za borbo in sposobnosti, da brani kmeta.**

Današnji občni zbor je važen tudi zaradi tega, ker se je v dobi, **ko bi moralo zadružništvo stopiti iz dosedanje krize ter s polnim zaletom nadaljevati svoje delo, da pokaže vsem onim, ki so proti zadružništvu, in vsem onim, ki mislijo, da bi bilo potrebno zadružništvo zadušiti, da je zadružništvo živa sila, neprehoden branik in največja organizacija v naši državi.**

To svojo silo je zadružništvo pokazalo že tedaj, ko so se milijoni potegovali z vso silo samo za to, da bi se ustanovilo lažno zadružništvo in da bi se s tem denarjem zadušila svobodna misel zadružništva. Svojo življenjsko silo je zadružništvo pokazalo tudi tedaj, ko je neki minister za kmetijstvo — minister Gjorgjević misli tu na kmetijskega ministra Demetrovića, ki je z vso silo hotel odstraniti Vojo Gjorgjevića s položaja upravnika Glavne zveze srbskih kmečkih zadrug — nastopil proti svobodi v zadružnem poslovanju. — »Toda vsem tem« — je nadaljeval minister Gjorgjević — »so zadružniki samo lahko hvaležni, ker je samo na ta način svobodno zadružništvo lahko pokazalo svojo moč, tako kakor je pokazalo za časa krize svoj pomen.«

Končno je minister izjavil, **da zadružništvo hoče s svojo organizacijo zagotoviti pravico do življenja, in to onega pravega, dobrega življenja, največjemu številu prebivalcev naše države, največjim trpinom in sužnjem svojih dolžnosti, poljedelcem.** Svoj govor je minister zaključil z izjavo, da je vse to, **kar imamo mi od zadružništva, naša lastnina, ki jo mi varujemo do konca in branimo pred vsemi onimi notranjimi in zunanjimi nasprotniki, ki se skušajo lotevati svetinj zadružne organizacije. Mi predstavljamo organizacijo, ki bo prinesla mir državi. Predstavljamo organizacijo, ki bo prinesla naši državi tudi blagostanje. Zadružništvo je edina rešitev za težke socialne in ekonomske probleme, ki so na dnevnem redu in ki kriče po rešitvi. In zato, ker verujemo, da smo na pravi poti, izpovedujemo tudi pravo resnico, da je naše delo najboljše za domovino. Zato pa tudi verujemo v zmago.**

Pozdrav francoskih zadrugarjev

Zadružni kongres je zatem pozdravil delegat mednarodne zadružne zveze **Poisson**, ki je v svojem govoru izjavil, **da prinaša srbskim zadružnikom tudi pozdrave francoskega zadružništva, predvsem pa pozdrave francoske narodne zveze konsumnega zadružništva, v kateri je včlanjenih 2.600.000 družin ki svoje domače potrebe v iznosu 4 milijard frankov krijejo v 10.000 zadružnih prodajalnah.** Poisson je **nadalje dejal**, da so nerazdružljive zveze obeh narodov ne samo one, ki so oškropljene s krvjo za obrambo svobode narodov, temveč tudi one, ki gredo za skupnimi ideali socialne pravičnosti, ki jo kot pravi zadružniki čutimo v sebi.

Kongres je nato pozdravil znani delavec na zadružnem polju in zadružni pisatelj **Totomianc**.

Pozdrav Bolgarov

Za njim je povzel besedo delegat bolgarske zadružne organizacije, profesor **Ikov**, ki je srbske zadružnike pozdravil v imenu 1300 bolgarskih kmečkih zadrug. Ikov je v svojem govoru povdaril velike uspehe, ki jih je doseglo bolgarsko zadružništvo ter je kot primer navedel, da se ena četrtina bolgarskega izvoza jajc v inozemstvo vrši po zadružnih organizacijah. Bolgarske zadružne organizacije pa nadalje izvozijo v inozemstvo skoraj polovico žita. Dejal je tudi, da bo zadružništvo prineslo ne samo mir posameznikom, temveč tudi mir med narode ter bo zadružništvo ono, ki bo združevalo razdeljene bratske narode.

Delegata bolgarskih zadružnikov je toplo pozdravil minister brez listnice Voja Gjorgjević in je takoj nato podal besedo odposlancu romunskih zadružnikov, bivšemu ministru **Raducanu**. Za njim so pozdravili kongres v imenu kmetijskega ministra inšpektor **Zidanšek**, v imenu Glavne zadružne zveze **kraljevine Jugoslavije**, ki je centrala vsega jugoslovanskega zadružništva, podpredsednik dr. **Juretič**.

Minister Cvetković

V svojem pozdravnem govoru je minister **Cvetković** med drugim zagotovil zadružnikom v imenu vlade, da bo kr. vlada vpoštevala vse interese zadružnikov in da bo v prvi vrsti gledala na to, da bo zadružništvu zagotovila svobodno in nemoteno delo, kar je prvi pogoj za napredek zadružništva.

Za te besede ministra Cvetkoviča se je prisrčno zahvalil upravnik te zadružne organizacije, minister Gjorgjević. Prečitane so bile nato pozdravne brzojavke, med njimi tudi brzojavka notranjega ministra dr. Antona Korošca, ki je tudi predsednik Glavne zadružne zveze. Pri čitanju te brzojavke so ministru dr. Korošcu priredili navzoči zadružniki tople ovacije.

Sledilo je čitanje poročil upravnega in nadzornega odbora, ki sta bili sprejeti. K besedi se je javilo še več govornikov.

Kongres je potekel v največjem redu in miru razen malega incidenta, ki so ga hoteli izzvati nekaterniki, ki jih je na kongres poslal znani agrarni levičar Dragoljub Jovanović. Navzočni zadružniki so motilce kratkomalo odstranili iz dvorane.

Končni izid občinskih volitev v moravski banovini

Občinske volitve v Moravski banovini v nedeljo 27. septembra so se po končnih podatkih takole izšle:

Volitve so bile v 756 občinah, v 3 občinah pa bodo po čl. zakona o občinah ponovne volitve dne 4. oktobra.

V 631 občinah je zmagala JRZ (83.15%) v 107 (14.49%) razne opozicijonalne skupine, v 18 pa politično neopredeljeni kandidati (2.37%).

Na posamezne politične skupine pa so občine razdeljene takole: JRZ 631 (83.14%), Združena opozicija 58 (7.65%), Jugoslovanska narodna stranka (Hodžera) 35 (14.63%), JNS 9 (1.18%), Aca Stanojević 3 (0.39%), Zemljoradniki 1 (0.13%), neopredeljeni 18 (2.36%).

Vseh volilcev je bilo 392.557, volilo pa jih je 299.974 ali 76.8%. Za kandidate JRZ jih je glasovalo 230.129 ali 75.72% oddanih glasov, za kadidate opozicijskih skupin pa 69.845 ali 23.28% oddanih glasov.

Dr. Milan Stojadinović: o trgovinski pogodbi z Italijo

Belgrad, 30. sept. AA. Predsednik vlade dr. Stojadinović je dal časnikarjem o sklenitvi nove trgovinske pogodbe z Italijo naslednjo izjavo:

Italija in Jugoslavija sta dve državi, ki srečno druga drugo izpopolnjujeta v svoji gospodarski strukturi. Za dve sosedi ima to dejstvo poseben pomen, ker v normalnih razmerah vprav sili k razširjenju gospodarskih zvez. Zatorej tudi sklenitev nove trgovinske pogodbe in dosega ugodnih pravnih in poslovnih pogojev za medsebojno trgovino dopušča ta trenutek upanje, da z večjo vrednostjo gledamo v bodoči razvoj tako gospodarskega, kakor tudi vsega drugega razmerja med Jugoslavijo in Italijo, ker se z novo trgovinsko pogodbo ustavi nagla prekinitev dosedanjih zelo razgibanih odnošajev, ukine se za obe državi škodljivo nepogodbeno stanje in pridemo v dobo gospodarskega sodelovanja.

Dogovor, sklenjen 26. t. m. je imel urediti v glavnem troje: 1. dognati način za hitro likvidacijo naših starih klirinških terjatev; 2. doseči nove osnove za redno trgovinsko izmenjavo; 3. urediti način plačevanja. Reči smemo, da je nova trgovinska pogodba vse to uredila tako, kakor smemo v sedanjih razmerah najbolje pričakovati. Naše klirinške terjatve v Italiji znašajo okoli 50 milij. lir. Nismo hoteli njihovo likvidacijo vezati na redni trgovinski promet, ker bi to znatno znižalo njegov volumen, temveč smo rajši predlagali izterjanje teh terjatev z **državnimi nabavami. Poleg njih so v programu tudi druga sredstva ter smemo računati, da ne bo treba dolgo čakati na definitivno likvidacijo teh terjatev.**

Redni blagovni promet se ima v bodoče vršiti na temelju 100% **kompenzacije. To se pravi, da se bo v Italijo moglo samo toliko uvažati, kolikor se iz nje izvaža. Zato smo pa dosegli zdaleč večjo vrednost izvoza, kakor je v začetku kazalo, da jo bomo dosegli. V teku pogajanj je italijanska delegacija pristala naposled, da se znesek mesečnega izvoza dvigne na 32 milj. lir. Ker smo dogovor nato določili za 6 mesecev, tako da se lahko molče podaljša, je tudi vrednost izvoza zrasla na skoraj 200 milj. lir na pol leta, ali nad 400 milj. lir na leto. S tem je zagotovljenih 52% vsega našega izvoza v Italijo v primeri z letom 1934. To danes ne pomeni majhne vrednosti, zlasti če vpoštevamo, da je dosedanji izvoz enak ničli.**

Ker je Italija za zavarovanje popolne kompenzacije izvoza z uvozom morala uvesti sistem kontingentov, smo tudi mi uvedli za glavno izvozno blago posebne polletne kontingente. Ti obsegajo glavno naše blago, ki je doslej tvorilo gross našega izvoza: živina, ki jo moremo izvoziti prihodnjih 6 mesecev v vrednosti 8.8. milijonov lir, to je 80% našega izvoza leta 1934; perutnine za 3 milijone, oziroma 18%; lesa za 20 milijonov lir, oziroma 26%, od tega odpade na mehki les 11.5 milijona lir ali 31%. K temu pridejo še ribe, meso, jajca, premog in več drugega blaga v vrednosti 1 milijona lir.

Kakor vidimo, pomeni vrednost dovoljenih kontingentov precejšnje zneske. Več nismo smeli forsirati, ker je treba zagotoviti tudi ustrezajoči znesek uvoza iz Italije, ker ni želeti ponovnih aktivnih saldov, ki pozneje zadajajo težavne probleme.

Naposled je tudi način plačevanja urejen z normalnim kliringom. Pariteta dinarja in lire se bo določala sporazumno med našo Narodno banko in pristojnim italijanskim zavodom. Dogovorjeno je, da stopi dogovor v veljavo že 1. oktobra t. l. Pripomniti moram, da so pogajanja vzlic nenavadno težavnim nalogam, ki sta jih morali obe delegaciji urediti, potekala v ozračju razumevanja za medsebojne potrebe v zelo prijateljskem tonu.

Z novim trgovinskim dogovorom stopamo ponovno v normalne trgovinske odnošaje z našim prejšnjim glavnim kupcem. Tako se konča nevšečna čeprav kratka doba popolnega zastoja medsebojne trgovine, konča se nepogodbeno stanje, gospodarski činitelji, ki je med našima dvema državama zmerom imel svoj posebni pomen, pa dobi ponovno svojo veljavo. Vsi naši gospodarski krogi bodo vsekakor z zadovoljstvom sprejeli to obnovo trgovinskega razmerja s sosednjo Italijo, je končal svojo izjavo g. dr. Stojadinović.

Belgrad, 1. oktobra. m. Kakor izvemo iz gospodarskih krogov, bo nova trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Italijo za šest mesecev določala te-le kontingente: za pšenico okoli 10 milijonov lir, za koruzo okoli 10 milijonov lir, za mehki les 14 milijonov lir in ravno toliko za trdi les.

DANES V ELITNEM KINU MATICI!
AVE MARIJA (Osamljeno srce)
Käthe Nagy, Harald Paulsen
V prekrasni vsakogar osvajajoči inscenaciji se odvija v tem divnem filmu življenja natalavnejšega svetovnega pevca - življenje polno doživljajev, veselja in razočaranj . . . Pariz - Nica - Neapelj!
V glavni vlogi poje kralj tenorjev Benjamin Gigli

Blum pred senatom

Ostra kritika — a vladne krize ne bo

Pariz, 30. septembra. b V političnih krogih vlada veliko zanimanje za sejo senata, kjer so radikalni socialisti v senatu in bivši finančni minister Cailaux ter senator Garday izdelali celo vrsto protipredlogov, zlasti glede finančne in socialne politike v Franciji. Senat polaga posebno veliko pozornost na to, da zavladajo v državi normalne socialne razmere in socialen mir, ker je le na ta način mogoče pričakovati uspešno izvedbo valutne reforme. Zaradi tega se senat ne bo zadovoljil z izjavo finančnega ministra Vincenta Auriola, temveč bo pozval ministrskega predsednika Leona Bluma in notranjega ministra Salengra, da dasta v tej smeri vsa potrebna jamstva. Če se vlada nebo izrecno obvezala, da bo energično nastopila proti vsem socialnim nemirom v državi, je več kot jasno, da bo senatni odbor zakonski predlog, zlasti pa zadnjih 12 členov odbil. V nasprotnem primeru pa bi mogel biti zakonski osnutek sprejet z znatno večino. Tu ne gre samo za socialni mir v državi, temveč tudi za proračunski načrt finančnega ministra, ki po mnenju senata ne daje nobenega jamstva, da bo vlada spravila v ravnovesje državni proračun. — Splošno se veruje, da bo stališče senata vplivalo tudi na stališče samih radikalov tudi v poslanski zbornici in bo vlada tudi bržkone v tej smeri morala dati gotove jamstvene obveznosti. Razen tega bo senat vztrajal pri tem, da bo zakon o razvrednotenju franka zavaroval francoski narod pred eventuelnimi izgubami, istočasno pa da se ne bo mogel nihče okoristi z razvrednotenjem. Po ustavi francoske republike imajo vsi državljani enake pravice in enake dolžnosti in se torej ne sme delati nikakršna razredna razlika.

Na današnji dopoldanski seji senata je prvi govoril finančni minister Vincent Auriol ter pozival senat, naj sprejme neke člene, ki jih je finančni odbor senata črtal. Kljub velikim nesoglasjem med vlado in senatom pa obstoja v političnih krogih vendarle precejšnje upanje, da bo senat v celoti sprejel zakonski načrt tako, da bo vlada že jutri najbrže lahko dosegla sporazum med zbornico in senatom ter odstranila vse težave, ki so nastopile zaradi razvrednotenja franka.

Popoldne se je seja senata nadaljevala. Borba proti vladnim načrtom je zelo ostra, toda vidi se, da nikdo ne upa tvegati padca vlade. Celo Caillaux je govoril sicer zelo ostro proti vladi, še zdaleka pa ni hotel iti v borbo na nož proti vladi. Finančni minister je govoril popoldne ob pol 6 in tudi ni hotel izzivati ljudi, ki so jih socialisti zmeraj najbolj zasmehovali kot ostanke preživelih sistemov. Okoli 19 so se začela prva glasovanja o posameznih členih in zdi se, da bo senat le vse člene nekoliko spremenil, vlada pa ne bo stavila vprašanje zaupnice in nato predložila parlamentu, če sprejme senatne dodatke.

Samo 9 glasov večine

Pariz, 30. septembra c. Glasovanje o prvem členu vladnega načrta o devalvaciji franka se je začelo ob 17. Vsi so z napetostjo pričakovali izida glasovanja in skrutinij je bil silno dramatičen. Ob 20 skrutinij še ni bil zaključen in ve se dosedaj samo to, da je bil prvi člen načrta izglasovan z devetimi glasovi večine.

---

skupno delo s Čeh, da se odtrgajo proč od Madžarov. Navedel je Pittsburški manifest z dne 30. majnika 1918. Svoj govor je zopet zaključil z besedami: »Slovaki smo zvesti. **Zahtevamo zase samo stare pravice. Naj bo Vaš prihod blagoslovljen, naj postane znamenje, da se začenja doba iskrene bratske ljubezni Čehov in Slovakov v skupni državi.**

Dr. Beneš je tudi na ta govor prisrčno odgovoril: »**Pod starim režimom ste se brez strahu borili. Ostali ste pri svojem ljudstvu navzlic trpljenju in poniževanju. Vi ste skozi dolga desetletja pogumno nosili slovaško narodno zastavo. Čestitam Vam in se** Vam klanjam. **Za nas je važno samo to, da smo si Čehi in Slovaki priborili skupno svobodo, da drug drugega spoštujemo in da se vsi trudimo, da vsak zase dosežemo čim najvišjo stopnjo kulturnega, političnega in gospodarskega blagostanja. Videl sem pa, da ste tudi vi Slovaki ravnotako kakor mi Čehi pripravljeni, do svoje smrti braniti skupno domovino.**«

V političnih krogih, kjer na ta sestanka med dr. Benešem in Hlinko sploh niso bili pripravljeni, so mnenja, da sta dogodka v Rožemberoku in v Černovi velikega notranje- in zunanje-političnega pomena, da pomenita otvoritev novega časa v odnošajih Čehov in Slovakov, ki bo vodilo do popolnega sporazuma med obema narodnostima. Dr. Benešu je treba priznati izredno veliko politično modrost, da se je sam lotil slovaškega problema.

Domači odmevi

Frank in naši izvozniki

Belgrad, 30. sept. m. Jugoslovanski izvozniki, ki so precej prizadeti vsled razvrednotenja francoskega franka, so imeli snoči pri Združenju izvoznikov konferenco, na kateri so pretresali to važno vprašanje. Na konferenci so sklenili, da bodo naprosili kraljevsko vlado za posredovanje pri vladah nekaterih držav, ki so razvrednotile svoj narodni denar, s katerim so naši izvozniki imeli trgovske zveze. Prosili so vlado, naj intervenira, da se njihove terjatve obračunajo po starem kurzu. Pogodbe pa, ki še niso bile izvršene, naj se razveljavijo.

JNS v primorski banovini

Split, 30. sept. m. Za jutri je sklican zvezni banovinski odbor JNS za primorsko banovino. Na seji se bo predvsem pretresal položaj stranke v zvezi s predstoječimi občinskimi volitvami. Kaže, da je prišlo do razkola in da misli več uglednih pristašev te stranke izstopiti iz JNS, med njimi tudi senator dr. Uroš Desnica. S tem sporom v splitski organizaciji JNS se bavi tudi zagrebški »Obzor«, ki poroča, da je tjakaj prispel glavni tajnik JNS dr Albert Kramer Prihod dr. Alberta Kramerja komentira »Obzor« na ta način, da je dr. Albert Kramer prispel v Split radi tega, ker namerava dr. Uroš Desnica izstopiti iz JNS. V začetku oktobra bi se namreč imeli sestati prvaki JNS v severni Dalmaciji. Vsi znaki kažejo, da senator Desnica noče sodelovati na tem sestanku.

Razširitev telefonske centrale v Ljubljani

Belgrad, 1. oktobra m. Pod predsedstvom finančnega ministra dr. Letice je bila danes dopoldne v kabinetu finančnega ministrstva seja gospodarsko-finančnega odbora ministrov, ki ji je med drugim prisostvoval tudi minister brez listnice dr. Miha Krek. Ne seji sta bili med drugim sprejeti tudi ti dve uredbi: uredba z zakonsko močjo o dopolnitvi zakona o prostovoljcih ter uredba **za razširitev telefonskih central v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani.** Rešeno je bilo tudi vprašanje odškodnine za izvrševanje rekvizicij v vojnah od leta 1912 do 1920.

Iz skupščine

Belgrad, 1. oktobra m. Danes se je v poslanskih klubih, ki se še vedno nahajajo v sedanjem skupščinskem poslopju, čutila precejšnja živahnost. Skoroda v vseh klubih je bilo mnogo poslancev, predvsem iz moravske banovine. Volitve so v primeri z izidom volitev leta 1933, katere je izvedla JNS, bile popolnoma svobodne ter je vsaka politična skupina lahko nemoteno postavila svoje liste ter zanje agitirala. Rezultat teh volitev je globoko odjeknil. Nekateri opozicionalci odkrito priznavajo, da so doživeli katastrofalen poraz, kajti videlo se je, da je narod naveličan poslušati same fraze, kakor jih je moral leta in leta. Zato je JNS sklenila pospešiti korak na poti k združitvi Jevtičevega poslanskega kluba in kluba JNS, v enoten klub, da bi obdržala čim več poslancev pod svojim okriljem in jih lahko uporabljala v svoje namene. V ta namen se bosta jutri vršila sestanka obeh klubov.

Do včerajšnjega sestanka takozvanega delovnega kluba je pa prišlo na zahtevo poslanca Joahima Kunjašiča, ki je na sestanku izjavil, da nadaljni obstoj teh klubov, ki nista ustanovljena na nikakršni ideološki podlagi, nima več pomena. — Zato je tudi predlagal, da se klub razide ter da njihovi člani, kolikor jih je še, — **slovenski kmetijci so se že povrnili v svoje staro gnezdo JNS** — prestopijo v JRZ. Klub se topot še ni razšel ter je sklenil, da se bo še sestal pred rednim zasedanjem narodne skupščine 20. oktobra.

Hmelj

Uradno poročilo banovinske hmeljske komisije za Slovenijo z dne 30. septembra 1936:

Pri nekoliko bolj mirni tendenci se nadaljuje z nakupom letošnjega pridelka po neizpremenjenih cenah. — Več povpraševanja je predvsem za boljše in najboljše blago.

Osebne vesti

Belgrad, 30. sept. m. Napredovali so pri podružnici Poštne hranilnice v Ljubljani za tajnika v VI. pol. skup. Danilo Kante, tajnik iste podružnice v VII. pol. skup.; za poštnohranilniškega uradnika v VII. pol. skup. Drago Košak, poštnohranilniški uradnik iste podružnice v VIII. pol. skupini.

Belgrad, 30. sept. m. Z odlokom finančnega ministra so prestavljeni v katastrsko upravo v Karlovcu Drago Cibelj, katastrski pomožni geometer IX. pol. skup.; na katastrsko upravo v Logatcu je postavljen Franc Bratkovič, katastrski pomožni geometer IX. pol. skup. katastrske uprave v Krškem; na katastrsko upravo v Kamniku je postavljen Stanko Dolinšek, pomožni arhivar X. pol. skup. katastrske uprave v Ptuju.

Belgrajske vesti

Belgrad, 1. oktobra. m. Jutri dopoldne bo v intendantski akademiji slovesnost ob priliki dokončanja šolanja gojencev III. razreda višje intendantske šole ter napredovanja v čin podporočnika gojencev X razreda nižje šole intendantske akademije III. razred višje šole intendantske akademije je med drugim z uspehom dovršil tudi intendantski poročnik Lovro Fatorini, X. razred nižje šole intendantske akademije je pa z uspehom končalo 69 gojencev po triletni šolski dobi.

Pokon ZN pred Hitlerjem

Ženeva, 30. sept.

Popoldne se je sestal svet ZN na tajno sejo. Kmalu nato je bilo objavljeno, **da je Lester zastopnik ZN v Gdanskem odpoklican v Ženevo in imenovan za pomočnika tajniku ZN. To se pravi, da je Lester v svoji borbi za neodvisnost Gdanskega proti hitlerjevcem desavuiran od ZN in njegov umik, ki je umik ZN pred Nemčijo zakrit tako, da je bil v položaju povišan. Uradno poročilo pravi, da sta Eden in Delbos izrečno poudarjala, da je treba zelo pohvaliti Lesterjevo delo v Gdanskem. Lester je napredoval in to samo zaradi svojega odličnega dela v Gdanskem. Toda kdor pozna, kako se v Ženevi vrše obglavljenja visokih uradnikov, dobro razume, da je Lester dobil občutno — brco.**

Zatekel se je temnorjav dolgodlaki lovski pes prepeličar. Kdor ga vjame, prosim, da ga pripelje na Gruberjevo nabrežje 6 (Karel Čeč).

Dunajska vremenska napoved: Megleno, padavine, brezpomembno topleje, pretežno še zelo mrzlo.

Zagrebška drama na slovenskem prosvetnem odru

Gostovala bo v soboto 3. oktobra v Novem mestu

Ga. Vika Podgorska

Prosvetni domovi pri nas so kulturna ognjišča, kamor si hodijo ljudje v zimski dobi duhovni glad tešit in prezebla srca gret. Ti domovi imajo že svoj sloves in pozicijo v zgodovini našega naroda, in je marsikod dosegla kakovost njihovega dela zavidanja vredno višino. Vendar se malokdaj nudi prilika, da bi sprejeli na svojih odrih — poklicne umetnike. V soboto, dne 3. oktobra, pa pridejo v Prosvetni dom Novega mesta odlični igralci zagrebške drame in bodo, tod prvič predstavljali **Ibensovo »Noro« v režiji Hinka Nučiča.**

Zanimiv in pozornosti vreden je začetek, ki je navezal stike in na kraju privedel do gostovanja. Lani so namreč na Velikonočni ponedeljek pokopali v Ljubljani slovenskega igralca Železnika. Pri odprtem grobu se je poslovil od svojega učenca Hinko Nučič. Njegove besede so enega izmed pokojniku vdanih prijateljev toliko pretresle, da je Nučiču obljubil stalni prispevek za bolniško zadrugo igralcev, ki ga bo sleherno leto pošiljal v Železnikov spomin na dan njegove smrti. Dobrota srca je v Nučiču našla vernega partnerja in pripeljala do osebnega zbližanja. Odtod je prišel načrt za to gostovanje. Neznanec iz Gutne vasi kakor vsaka dobrotna skromnost ne želi v javnost. Toda veselo znamenje je, da ima naš rod tudi v teh hudih časih še nekaj svetlih ljudi.

Ibensonova drama je zasedena kakor v Zagrebu in srečno druži nekaj najboljših zagrebških igralcev. Saj nam je Hinko Nučič še zmerom v lepem spominu iz časov, ko smo ga imeli doma. — V Ljubljani je razvil svoj igralski talent in po prevratu je njegovemu prizadevanju uspelo organizirati prva slovenska gledališča v Ljubljani in Mariboru. Svoje delo je posvetil celotnemu gledališkemu svetu: izdajal je in urejeval nekdaj Gledališki list v Mariboru, ustanovil in vodil igralsko šolo, bil ravnatelj gledališč, režiral in igral. Slehernemu svojemu učencu je ohranil topel spomin, ki ga mnogokrat izpriča. Zdaj je dolgo vrsto let ugleden član zagrebškega gledališča, kjer si je že mnogo prizadeval za kulturno zbližanje in spoznavanje med Slovenci in Hrvati. Kljub neugodnim razmeram je Zagrebčanom uspešno predstavil Cankarja (Pohujšanje, Za narodov blagor) in Finžgarja (Divji lovec). Kakor je prvič igral v Rokodelskem domu ljubljanskem, tako prihaja zdaj po veliki peripetiji svojega življenja ponovno na slovenski ljudski oder. Igra odvetnika Torvalda Helmerja, v naslovni vlogi pa bo nastopila ga. Vika Podgorska, njegova soproga. — Zdaj je preteklo petnajst let, odkar se je Podgorska poslovila od Maribora. Slava njene umetnosti je rasla od vloge do vloge in kritika jo je imenovala prvo tragedinjo na Balkanu. Pred leti je gostovala v Ljubljani kot učiteljica Pavla (Remec), kot Majda (Finžgar) in v Agoniji (Krleža). Težko je z besedo izraziti silo njenega oblikovanja, ki povsod seže do poslednjega dna in izčrpa vsa nedoumna dogajanja človeške duše. Njena igra prevzame gledalca in mu nepozabno vtisne svoj pečat. Prav pred kratkim je ustvarila silen lik Nastasje Filipovne v Idiotu Dostojevskega, ki ga v Zagrebu prištevajo med njene vrhunce. — Bela Krleža, soproga pisatelja Miroslava Krleža, igra gospo Linde. Na zagrebškem odru je prvič nastopila v Glembajevih pred sedmimi leti. Njena igra je mirna, vsa oseba, ki jo predstavlja, vestno pretehtana in nikoli v nastopu nasilna. — Bogomila Vilhar pa je hčerka skladatelja F. S. Vilharja. Pred vojno je bila najznamenitejša igralka v Zagrebu, ki je preigrala vse glavne ženske osebe v klasičnih delih. Kasneje je odšla v druge kraje, in ko se je po nemili usodi povrnila, je pristala v humorju. V Nori bo predstavljala dojiljo Ano-Marijo. Vlogo dr Janka ima Ivo Badalič, ki šteje med najodličnejše predstavnike zagrebške igralske umetnosti. Pred tremi leti je slavil 25 letnico svojega dela. Pravi Zagrebčan je, poln vedrine, in kdor bi ga opazoval med znanci in prijatelji v kavarni (časnikarjem je menda to dovoljeno), bi komaj utegnil zaslutiti, do kakšne globine in dovršenosti se dokoplje v svoji igri. Zaradi osebne iskrenosti uživa zaupanje svojih stanovskih tovarišev, ki so ga izbrali za predsednika svojega združenja v Zagrebu. Na kraju prejšnje sezone je uspešno prikazal starega Hermana v Kreftovih Celjskih grofih. Njegov mlajši tovariš je Mato Grković, ki se je v poslednjih letih dobro uveljavil na odru. Doma je iz Broda, z igralskimi vrlinami druži obširno izobraženost ter velja kot poznavalec mnogih evropskih jezikov. Značilnost njegove igre leži v nečem zadržanem, v poudarku nečesa zamolčanega, ki gledalca opozarja na duševno osnovo človeške dejavnosti. Ima vlogo Krogstada. Skupino spremlja tudi inspicijent Pukšec Josip.

Dvorana Prosvetnega doma ima v svojem prostoru približno 280 sedišč in 250 stojišč. — Vstopnice se prodajajo v trgovini J. Košir.

Da bi bili elegantno in trajno oblečeni, to si želite Vi vsi!

In ta želja se Vam lahko izpolni, če kupujete naše blago.

Cene našega blaga za obleke so od 120·— do 180· dinarjev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ i KOMP. PARAĆIN

Tkanine za vsak žep in vsak okus

Tovarniške prodajalne: LJUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije

Redko slavje v Svetinjah pri Ormožu

V torek, 22. septembra t. l., se je zbralo na povabilo g. duh. svetnika, svetinjskega župnika in dekana Fr. Bratuška v njegovi z žlahtno trto oblagodarjeni župniji k redkemu slavju nekaj njegovih prijateljev, in sicer g. p. Ladislav Hazemali, duh. svetnik in redovnik kapuc. samostana v Celju, g. duh. svetnik Anton Kolarič, prof. v pok. v Celju in ormoški javni notar ter znani arheolog g. Viktor Skrabar. Navadno se praznuje le skupna matura. Tokrat so pa stari tovariši proslavljali 50 letnico onega dne, ko so vstopili v prvi razred takratne nižje ptujske gimnazije. Le malokaterim tedanjim 34 tovarišem je bilo dano dovršiti študije na visoki šoli in mnogotere dragih sovrstnikov krije že leta in leta zelena ruša. K slavju sta bila povabljena tudi sošolca g. Meško Fr. Ksaver, pisatelj in dekan v Selah pri Slovenjem Gradcu, ter g. Spindler Martin, pomočnik finančnega ravnatelja v p. iz Ljubljane, ki se pa, kot sta pismeno sporočila, žal, nista mogla udeležiti prisrčnega sestanka. Slavje se je pričelo s spominsko sv. mašo v ljubki svetinjski župni cerkvi. Službo božjo je opravil g. p. Ladislav. Po obedu v gostoljubnem župnišču so si prijatelji ogledali novo višinsko cesto iz Svetinj v Jeruzalem, ki jo gradi g. dekan Bratušek sam, nakar jih je graditelj ceste povabil v svoj jeruzalemski vinograd. — Žal, prijetne urice so v prisrčnem razgovoru le prehitro minule. Ob slovesu so si udeleženci medsebojno obljubili, da se bodo odslej sešli vsako leto jeseni.

Na sliki od leve na desno: p. Ladislav Hazemali, notar Skrabar Viktor, duh. sv. prof. Kolarič Anton, dekan Bratušek Fr.

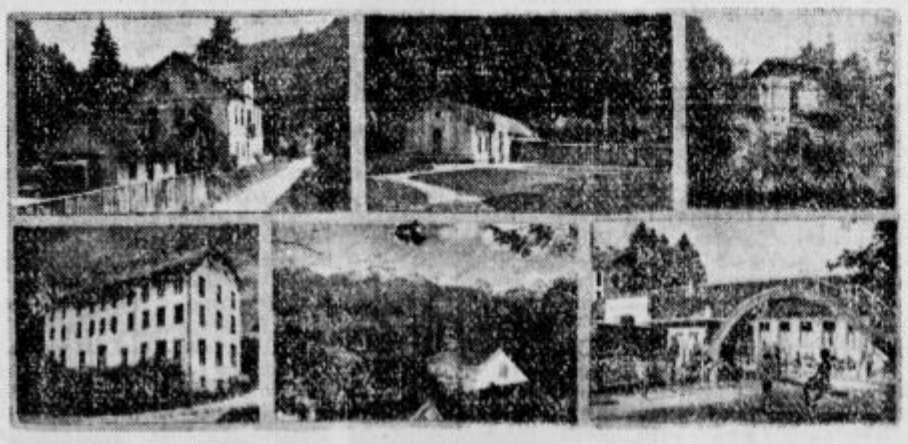

Zdraviliški in kopališki kompleks „NEPTUN" v KAMNIKU,

last Kopališke družbe, obstoječ iz pol dogotovljene dvonadstropne glavne zgradbe (preje »Kurhaus«), ene večje renovirane in ene manjše vile, renoviranega zimskega in letnega kopališča, starega parka in drugih manjših zgradb, ter zemljišč (skupaj 18.000 m²), elektrika, se bode v kratkem prodal na dražbi pri najnižjem ponudku izpod Din 1,000.000 po posameznih objektih, ev. skupno. Informacije daje lastnica Kopališka družba v Ljubljani, Beethovnova 14.

ALBUS domače milo varuje Vaše perilo!

Dobiva se povsod!
Pazite na ime Albus!

Očeta je ubil

Zadnje dejanje družinske žaloigre je končano

Maribor, 30. septembra.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je zagovarjal danes 33-letni posestnik Anton Janžekovič iz Kukave pri Juršincih. Obtožen je strahovitega dejanja — uboja lastnega očeta, kateremu je dne 9. avgusta na svojem domu zasadil koso s tako silo v hrbet, da je konica prerezala srce in izstopila na prsih ter se je oče na mestu zaradi mrtev. Današnja razprava je razgrnila pred sodniki in poslušalci strahovito sliko rodbinskega življenja, ki se je dolgo let razvijalo pod neznosnim pritiskom moža in očeta-pijanca in nasilneža ter se zaključilo s tem, da mu je lastni sin pognal morilno orožje v telo.

Obtožnica opisuje dejanje: Dne 9. avgusta je bila družina Jožefa Janžekoviča pri Sv. Lovrencu, kjer so se podali v gostilno in popili 3 litre vina, od tega stari Janžekovič sam polovico. Šli so nato domov k obedu, potem pa so se podali k počitku. Naenkrat je začel stari Janžekovič po svoji navadi razgrajati, da so domači sami lenuhi, zlasti da sin Anton ni nič prida. Nagnal ga je klepat koso, sinaha Marija je morala pa iti obirat sadje. Stari je še robantil okrog hiše, ker mu pa sin ni odgovarjal, ga je to tako razpalilo, da ga je udaril parkrat z roko po obrazu. Sinaha se je potegnila za svojega moža, oče pa je navalil na njo, jo preganjal v hišo ter na begu segel z roko v žep po nož. Sin je to videl, ustrašil se je za življenje svoje žene, pograbil koso ter skočil za očetom. Na pragu ga je dohitel in oče je obležal s predrtimi prsmi v krvi. Pred sodniki je sin prikazoval dejanje kot silobran, kar pa je državni pravdnik zavračal.

Strahotno sliko o življenju v Janžekovičevi rodbini pa je prikazala glavna priča — žena pokojnega Jožefa in mati obtoženega Antona. Pripovedovala je o strašnem mučeništvu, ki ga je prestala v zakonu s svojim pokojnim možem. Bil je pijanec, nasilnež. Tepena je bila neštetokrat, premnogokrat je morala radi tega iskati zdravniške pomoči ter se zdraviti v bolnišnici. Nekoč ji je zdrobil v pretepanju kost na eni roki ter izpahnil drugo roko v ramenu. Prišel je zaradi tega pred sodnike v Maribor ter bil obsojen na 15 mesecev ječe. Prosila je sodnike za milejšo kazen ter so mu zapor res izpremenili v pogojnega. V zahvalo jo je skušal na vožnji domov vreči z vagona pod kolesa vlaka, kar je preprečil šele kondukter. Z družino je nečloveško postopal. Sina je pretepal od mladih nog. Ko se je sin oženil, je tepel tudi sinaho. Večkrat je morala cela družina pobegniti z doma ter prenočevati pri sosedih. Nekoč je za sinom in sinaho streljal s puško, neštetokrat ju je napadel s sekiro. Sinovo obupno dejanje je bilo samo posledica očetovega divjaštva.

V istem smislu je izpovedala tudi druga priča, obtoženčeva žena, slično pa so opisali v svojih izjavah pokojnika tudi sosedje. Na podlagi tega je padla za uboj očeta tudi mila sodba. Anton Janžekovič je bil obsojen na leto dni robije in dve leti izgube častnih pravic. V senatu so bili dr. Tombak, dr. Kotnik in Kolšek, obtožbo je zastopal drž. pravdnik dr. Hojnik, obtoženca pa je branil dr. Pichler.

Višek zadovoljstva

s plaščem, obleko, suknjo in manufakturo sploh — če kupite pri tvrdki

NOVAK - Kongresni trg

pri NUNSKI CERKVI

NOVOSTI — OGROMNA IZBIRA — POCENI

Kmečki tabor na Brezovici

V nedeljo, dne 4. oktobra, bo na Brezovici pri Ljubljani velik kmečki tabor za okraj Ljubljana-okolica. Vsi člani Kmečke zveze v ljubljanskem okraju se bomo tabora udeležili. Prosimo pa tudi svoje stanovske tovariše iz vse Slovenije, da pridejo na tabor, kjer bomo enkrat po dolgem času spet lahko povedali svoje mnenje o vsem javnem, posebno gospodarskem življenju, in to brez ozira na levo in desno! — Moralna dolžnost vsakega stanovsko zavednega kmeta je, da se tabora udeleži!

Nadškof dr. Jeglič v svojem rojstnem kraju

Begunje na Gorenjskem, 29. sept.

Danes je prispel v svoji prelepi rojstni kraj sivolasi nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Pred starodavnim stolpom župne cerkve so ga sprejeli farani in šolska mladina z učiteljstvom. V imenu župnije je prevzvišenega nadškofa pozdravil domači župnik g. Franc Gornik, za občino pa župan g. France Gašperin. Učenka osnovne šole je izročila nadškofu šopek cvetja.

Častitljivi nadškof je po sprejemu vidno vzradoščen odšel v župno cerkev.

Želimo mu prijetno bivanje pod planinami, katere so se odele v beli plašč — sneg. Raz nje brije mrzla burja ter nas opominja, naj se pripravimo na mrzlo zimo, ki jo stari gorenjski očanci prerokujejo.

Tržič, 29. septembra.

Visok obisk smo imeli danes popoldne. Iz Begunj se je pripeljal prevzvišeni g. nadškof dr. A. B. Jeglič v spremstvu g. kanonika M. Mraka in ravnatelja g. J. Jagodica. Visokemu gostu so se zazibali zvonovi župne cerkve v slovesen pozdrav, pred cerkvijo so ga ljubeznjivo pozdravljali otroci in v hipu je prihitelo toliko Tržičanov, da je bila župnijska cerkev kar polna. Prevzvišeni si je ogledal prenovljeno cerkev, občudoval je mogočne glasove novih orgel in ljubeznivo je blagoslavljal Tržičane, na katere ima vsepolno spominov še iz svoje mladosti. Nato si je ogledal cerkvene predmete, ki so pripravljeni za Janjevo v Južni Srbiji in po obisku v župnišču je odšel proti Naklu. Visok obisk je po težkih dneh predilniške stavke prinesel kar srečno razpoloženje med nas in smo zanj iz srca hvaležni.

Sodba proti Hribarju in Pircu potrjena

Ljubljana, 30. sept.

Domžalski okoliš in tudi drugi kraji se še vedno živo zanimajo za nadaljno usodo obeh morilcev 59 letne beračice in vžitkarice Marije Penkove, za usodo Franceta Hribarja, 28 letnega posestnika in mizarja v Podrečju pri Domžalah, in za Janeza Pirca, 37 letnega klobučarskega pomočnika. Pred velikim kazenskim senatom ljubljanskega okrožnega sodišča sta bila 26. junija letos obsojena: prvi zaradi zločinstva umora in prestopka tatvine na dosmrtno robijo, drugi pa zaradi zločinstva udeležbe pri umoru in zaradi prestopka prikrivanja pokradenega blaga na 6 let in 1 mesec robije. Prvi je prijavil proti sodbi revizijo in priziv na stol sedmorice, ker se ni čutil krivega kot glavni morilec in je trdil, da je Marijo Penkovo umoril njegov pajdaš Janez Pirc, on da mu je samo pomagal pri umoru, zlasti vreči truplo Penkove v potok Račo. Umor je bil izvršen 27. februarja lani. Državni tožilec pa je prijavil priziv zaradi prenizko odmerjene kazni v zadevi Janeza Pirca in še dveh soobtoženk.

Stol sedmorice kot kasacijsko sodišče v Zagrebu je te dni v tajni seji razpravljal o revizijskih in prizivnih izvajanjih na dosmrtno robijo obsojenega Franceta Hribarja, kakor tudi o prizivu državnega tožilca. Po daljšem posvetovanju je stol sedmorice zavrnil tako revizijo, kakor tudi oba priziva ter v polnem obsegu potrdil sodbo prvega sodišča iz njenih razlogov. Tako je naposled likvidiran veliki, senzacijonalni proces.

Po prvi sodbi sta se France Hribar in Janez Pirc ves čas nahajala v zaporih ljubljanskega okrožnega sodišča, kjer sta mirno pričakovala končne rešitve. Bila sta oba pod strožjim nadzorstvom. Ko bodo izvršene še predpisane formalnosti, bosta oba odpravljena v mariborsko moško kaznilnico.

Vrlemu možu v spomin!

Po večletnem hudem trpljenju in bolezni je v Rajhenburgu mirno v Gospodu zaspal občespoštovani in priljubljeni bivši slikarski mojster, gostilničar in posestnik g. Franc Pleterski. Z njim je legel v grob vzoren katoličan, poštenjak, mož, ki je bil s svojim življenjem, značajem in neomahljivim katoliškim prepričanjem vedno svetal zgled vrstnikom in mladini. Vse njegovo življenje je bilo posvečeno Bogu in ljubezni do bližnjega. Pokojni je bil rojen l. 1863 na Zdolah pri Rajhenburgu. V mladosti se je izučil slikarske obrti in se je za takratne čase v svoji stroki visoko izpopolnil. Mnoga njegova dela bodo pričala o njegovi sposobnosti, n. pr. številne cerkve na Štajerskem in bližnjem Hrvaškem. Pred 37 leti se je naselil v Rajhenburgu, kjer si je s svojo pridnostjo in varčnostjo ustanovil lepo domačijo. Njegova poštenost in značaj sta ga vedno in povsod dvignila do velike veljave in ugleda. Bil je 26 let odbornik trške občine Rajhenburg, bil je soustanoviteli in mnogoletni odbornik posojilnice, bil je član Kat. prosv. društva, gasilnega društva ter je vedno podpiral vse, kar je bilo dobro in pošteno. Ravnotako je pa z vso odločnostjo pobijal vse, kar je bilo proti krščanskim načelom. V tem oziru pokojni ni poznal kompromisa. Bil je tudi nad 30 let naročnik »Slovenca«. Pogreba se je poleg številne duhovščine udeležilo mnogo društev in velika množica ljudstva. Šele, ko je za vedno zatisnil svoje oči, smo občutili, da je umrl mož, ki ga med nami ni enakega. V spominskem govoru g. kons. svetnika Tratnika se nam je šele prikazala vsa veličina podobe moža, ki smo ga poznali, ljubili, v njegovi hudi bolezni z njim sočustvovali, pa še vse premalo spoštovali. Danes ga ni več in v vrstah čistih in jeklenih značajev je zazevala praznina, katero skušajmo njemu v spomin in čast dopolniti s tem, da mu skušajmo biti v sreči in trpljenju enaki. Slava njegovemu spominu, žalujočim pa iskreno sožalje.

KINO UNION Telefon 22-21
Velefantastična premiera po romanu
H. G. Wellsa
Konec in preporod sveta

KINO SLOGA Telefon 27-30
Danes poslednjič prekrasni film z lepo
Joan Crawford
Ne maram žensk

ELITNI KINO MATICA Tel. 21-24
Danes premijera pevskega velefilma
Ave Marija (Osamljeno srce)
Poje Benjamin Gigli

Predstave v vseh kinih ob 16., 19·15 in 21·15

Drobne novice

Položnice

prilagamo v današnji izdaji »Slovenca« za vse poštne naročnike, da se z njo poravna **naročnina za čas od 1. oktobra 1936 dalje** in morebitni zaostanki iz prejšnje dobe. Prosimo vljudno vse prizadete, da se položnice poslužijo čim prej mogoče, da ne bo ovire pri dostavljanju lista.

Po teh položnicah p. n. naročniki, ki morda nimajo pri roki prave položnice, tudi lahko plačajo naročnino za **»Ponedeljski Slovenec«**, vendar naj na **vrhu srednjega dela** izrečno pripomnijo.

Pri tej priliki p o n o v n o opozarjamo, da imajo pravico do »Slovenčeve« smrtnonezgodne podpore **samo dediči onih p. n. naročnikov, ki so imeli ob času nesreče naročnino plačano vsaj za tisti mesec, v katerem se je pripetila nezgoda.**

Oni p. n. naročniki, ki bi položnice trenutno ne potrebovali, naj jo shranijo za prihodnje plačilo ali naj pridobe z njo novega naročnika.

Blago za
moške suknje!
Največja in najlepša izbera in najsolidnejše cene!
A. Žlender
Ljubljana Mestni trg 22
Vas postreže najbolje!

Koledar

Četrtek, 1. oktobra: Remigij, škof; Janez Dukl., spoznavalec.

Ta mesec se dan skrči od 11 ur 42 minut za 1 uro 43 minut na 9 ur 54 minut.

Novi grobovi

† **V uršulinskem samostanu v Ljubljani** je na dan sv. Mihaela opolnoči umrla zadeta od kapi uršulinka m. K a r o l i n a B i š č a k, rojena v Trstu 11. decembra 1863. Mnogo let je njen lepi sopran na uršulinskem koru pel slavo Bogu in v izdelovanju finih ročnih del je bila priznana umetnica. Bivšim učenkam jo priporočamo v pobožen spomin. Pogreb bo v četrtek 1. oktobra ob pol 16. Naj uživa pri Bogu zasluženo plačilo!

† **V Ljubljani** v bolnišnici je umrl po težki operaciji g. Mirko P o l a k, sin usnjarja g. Polaka iz Kamnika. Pokojni je bil star šele 32 let in je pred dvema letoma prišel iz Južne Amerike, kjer je bival šest let. Danes, v četrtek, ga bodo prepeljali v Kamnik, kjer bo popoldne ob 4. pogreb na pokopališče na Žale. Naj počiva v miru, žalujočim naše sožalje!

† **V Belgradu** so 27. t. m. z vsemi vojaškimi častmi pokopali komaj 32 letnega vojaškega zdravnika dr. Avguština R u t a r j a, ki je postal žrtev svojega poklica. Pokojnik se je rodil leta 1904 v Šmartnem pri Slovenjgradcu, maturiral je v Celju, nakar se je vpisal na medicinsko fakulteto v Belgradu, kjer se je vneto udejstvoval pri akademskem Cirilmetodijskem društvu. Ravno ko se je pripravljal, da zapusti vojaško službo, ga je dohitela smrt. Bog mu boči plačnik za vse, kar je dobrega storil! Sorodnikom, zlasti gospej soprogi, zdravnici v Slavonski Požegi, naše iskreno sožalje!

— **Ljubljanski bogoslovci** pridejo v semenišče 10. oktobra popoldne pred šesto uro. V V. letniku jih bo 12, v IV. 23, v III. 18, v II. 28 in v I. 25.

— **Za belokrajinski vodovod.** V ponedeljek je bila na tehničnem oddelku banske uprave licitacija za dobavo Mannesmannovih cevi, potrebnih pri gradnji prve etape velikega skupinskega vodovoda v Beli krajini. Med 4 ponudniki, ki so se licitacije udeležili, je okrog 30% popusta ponudilo podjetje Schneider & Verovšek iz Ljubljane, ki je od preračunane vsote 209.000 izlicitiralo dobavo cevi za 147.350 Din. Podjetje bo cevi dobavilo iz Češke.

Radensko kopališče
SLATINA RADENCI
september Din 1400·- | za 20 dni
oktober Din 1200·- |
Vse uračunano: stanovanje, (soba po svobodnem izbiranju), hrana, 2 zdravniška pregleda, kopanje, pitje vode, vse takse in napitnine, Röntgen, te meljita analiza seči.
Direkten vagon Ljubljana-Slatina Radenci brez prestopa.

— **Kocke za cesto Št. Vid—Jeprca.** Včeraj dopoldne je bila na sekciji za modernizacijo državne ceste Ljubljana—Kranj že tretja licitacija za dobavo 1990 ton malih granitnih kock in 3448 m granitnih robnikov, potrebnih za tlakovanje ceste od Št. Vida do Jeprce. Preračunana vsota za to dobavo je znašala 1,172.000 Din. Pri včerajšnji tretji licitaciji je nastopil en sam ponudnik in sicer podjetje Anton Res iz Zagreba, ki je moralo ponuditi večji popust, kakor sta ga dali že prejšnji dve licitaciji, na katerih je znašal najnižji ponudek 1,148.500 Din. Podjetje je ponudilo na proračunano vsoto 2.1% popusta in tako izlicitiralo dobavo za 1,147.300 Din. Upajmo, da bo ministrstvo za zgradbe vsaj to tretjo licitacijo potrdilo.

— **Dva ponesrečenca.** Ljubljanska bolnišnica je včeraj sprejela mesarskega pomočnika Jakoba Jerasa iz Stanežič pri Št. Vidu n. Lj. Jeras se je peljal s kolesom po Trojanskem klancu. Med vožnjo je padel s kolesa ter dobil resne poškodbe po glavi in po vsem telesu. — V Guštanju je konj brcnil v brado 24 letnega Ignaca Struno, hlapca pri graščaku Lazzariniju, ter mu jo razbil.

Volitve jesen → **LUTZ**

— **Mlinar in njegova hči.** Ljudska igra. Spisal Ernest Raupach, za slovenske odre priredil Adolf Robida. Ljudski oder, VII. zvezek. Ljubljana 1926. Igra je stara že 100 let in vendar jo še danes povsod igrajo. Zlasti na Vseh svetih dan, ko obhajamo spomin na naše rajnke, zaživi še dandanes na naših odrih in gledališčih stari Raupach s Konradom in njegovo piščalko. Kljub temu, da so jo že mnogi odri uprizorili, jo na ta dan vedno znova postavijo na oder. Saj je že tako udomačena, da ljudem kar nekaj manjka, ako se na Vse svete zopet in zopet ne pojavi. Prirejena je tako, da jo tudi najmanjši podeželski oder lahko uprizori, ker so v opombah pridejani vsi potrebni nasveti za uprizoritve z najmanjšimi sredstvi. Igra ima štiri ženske in pet moških vlog. Režiser si lahko pomaga na ta način, da vsa mesta, ki so predolga, izpusti (taka mesta so v oklepajih). Vsakemu prizoru je pridejan scenarij, kar praktično uporabo dela samo poveča. Knjižico je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani in stane 18 Din. Naročniki knjižnih zbirk uživajo 25% popusta.

— **Pri neredni stolici,** napetosti črev vsled zapeke prav odlično odvaja naravna **»Franz-Josefova«** grenka voda zaostanke prebave nakopičene v črevih. V zdravniški praksi se uporablja **»Franz-Josefova«** voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otrocih.
Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br 15485. 25. V. 35.

— **V Belgrad, na Oplenac, kraljev grob,** brzovlak 9. okt., Rim—Neapelj, 12 dni po Italiji, brzovlak, 9. oktobra; Benetke—Padova, avto, 10.—13. oktobra. Nedeljski eno- in dvodnevni avtoizleti: Trst, Gorica—Trst. Pojasnila pošlje zastonj uprava »Po božjem svetu«, Ljubljana, Wolfova 1.

Ne pretiravamo, če trdimo, da nedvomno najlažje izberete
klobuk ali čepico
in vse vrste športna pokrivala v najmodernejših oblikah pri
M. Bogataj, Ljubljana, Stari trg 14

— **Da boste stalno zdravi,** je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.**

Opereta, šaloigra, revija, film veselega ritma in tempa, razkošja in lepote!
Dogodek 20. stoletja o katerem govori ves svet! **Broadway Melody 1936** Pride v KINO SLOGA

Ljubljana

LJUBLJANČANOM! Dne 1., 2. in 3. oktobra 1936 bo pobirala mestna občina ljubljanska na ljubljanskih mostovih prostovoljne prispevke za zaposlitev brezposelnih. — Prispevke bodo zbirali brezposelni sami z N A B I R A L N I K I. Občani naj darovani prispevek vržejo v nabiralnik. Nihče ni upravičen sprejemati prispevke na kak drug način. D a r u j t e m n o g o!

⊙ **Celonočno češčenje presv. Srca Jezusovega** se prične drevi po skupni molitveni uri ob devetih. Opravili bomo 10. uro: Zahvala za božje dobrote.

⊙ **Trgovci, obrtniki in gostilničarji** bodo v nedeljo, dne 4. oktobra t. l. zborovali po vsej državi. V Ljubljani bo skupno stanovsko zborovanje v veliki dvorani Trgovskega doma ob 11. predpoldne. Trgovci, obrtniki in gostilničarji iz Ljubljane in okolice se pozivajo, da se polnoštevilno udeležijo tega zborovanja ter podkrepijo solidarno gospodarske zahteve. Za akcijski odbor: Karel Soss, Ivan Ogrin, Ciril Majcen, Josip Rebek, Lovro Pičman.

Elegantno oblači cenjene dame
modni atelje **Anka Pučnik**
Ljubljana - Šelenburgova ulica št. 1
Brezhibni kroji in delo

⊙ **Razmere v Španiji** zanimajo danes slehernega človeka, ki zasleduje svetovne dogodke. Zato bo nedeljsko predavanje ob 11 v veliki dvorani hotela Union gotovo vzbudilo splošno zanimanje širšega občinstva. Zlasti katoličane zanima boj, ki se bije na španskih tleh, ki pa posega v razvoj evropske kulture. To je prav za prav boj med vero in nevero, boj med boljševizmom in katolicizmom. Predavanje, ki ga bo imel g. dr. Karol Capuder, nam bo sedanje razmere v Španiji nazorno pokazalo v besedi in sliki. — Predprodaja vstopnic: sedeži po 2 Din v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7. Stojišč ni na razpolago.

⊙ **Jan Slaviček razstavlja v Ljubljani.** Izraziti predstavnik češkega povojnega slikarstva Jan Slaviček razstavlja skupno kot gost umetniške skupine G. A. Kos, Miha Maleš in Fr. Gorše, v Jakopičevem paviljonu. Slaviček razstavlja motive s Korčule in čeških pokrajin — zlasti iz Nemčke Rýbne in nekaj zatišij. O umetniku samem bomo še kasneje obširneje poročali. Zanimiva in pestra razstava bo otvorjena v nedeljo, dne 4. oktobra ob pol 12. uri. Otvoritev (dr. Rajko Ložar) bo prenašala naša radijska postaja.

⊙ **Zadnja pot ponesrečenega dijaka.** Pred tednom dni smo poročali, da je padel s hruške ter se hudo ponesrečil Maks Capuder, 19 letni dijak orglarske šole, ki je sedaj zaradi težkih posledic umrl. Spremili smo ga v nedeljo na pokopališče k Sv. Križu. Na zadnji poti so ga spremili žalujoča mati, brata in sestra ter ostali sorodniki, prijatelji in znanci. Za slovo so mu zapeli pevci stolnega kora žalostinko »Oj človek« pod vodstvom g. ravnatelja msgr. Premrla. Obdan je bil tudi z mnogimi šopki cvetic, ko jih je tako ljubil. Naj v miru počiva.

⊙ **Izgubljenke.** V torek okoli 1 ponoči so pozni nočevalci zapazili, kako so prav na redko naletavale snežinke, imajoče obliko lepih kristalov. Bile so pač izgubljenke iz ozračja. V strugi Ljubljanice smo včeraj opazili, kako so pozne sellikelastovice nizko letale nad vodo in iskale mrčes. Te lastavice so se najbrž tudi izgubile od svoje glavne trume.

Blago za
damske plašče!
Največja in najlepša izbera in najsolidnejše cene!
A. Žlender
Ljubljana - Mestni trg 22
Vas postreže najbolje!

⊙ **Dražba gradbenih del pri Delavskem domu.** Včeraj dopoldne ob 11 je bila druga dražba za oddajo težaških, zidarskih in železobetonskih del za zgradbo prizidka k dosedanji zgradbi Delavskega doma. Prva dražba je bila že 17. septembra, ki pa ni uspela, ker se je je udeležil samo en ponudnik. Druge dražbe so se udeležili trije stavbeniki, oziroma stavbna podjetja. Proračunska vsota za vsa ta dela znaša 634.552.50 Din. Stavbenik Hugo Schell je na to vsoto ponudil 2% popusta, arh. Ledl Ivan 4.73%, stavbno podjetje Emil Tomažič pa 6% in je pripravljen vsa dela prevzeti za vsoto 597.053.50 Din.

PLAČUJTE
V ČETRTEK, PETEK IN SOBOTO NA LJUBLJANSKIH MOSTOVIH
PRISPEVKE ZA BREZPOSELNE

⊙ **Fantovski odsek Šentpetrske prosvete** ima drevi ob 8. svoj redni letni občni zbor. Udeležba je za vse člane obvezna, kar upamo, da se vsi člani zavedajo. Pripeljite novih članov, da se bo naša akcija lahko razširila. — Odbor.

⊙ **Esperantski tečaj** bo otvoril »Klub esperantistov v Ljubljani« letos v petek 2. okt. ob 20. Tečaj bo dvakrat tedensko po 1 uro v klubovem lokalu na Cankarjevem nabrežju 7-I. Dostop ima vsakdo, učnina nizka.

⊙ **Člani in članice železničarskega podpornega društva v Ljubljani** so vabljeni na zborovanje, ki bo jutri v petek, dne 2. oktobra ob pol šestih zvečer v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Z ozirom na razpisane delegatske volitve, ki bodo dne 11. oktobra, je v interesu vsega članstva, da se tega sestanka polnoštevilno udeleži.

Volitve jesen → **LUTZ**

⊙ **Tečaj za slovensko stenografijo,** ki ga prireja Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani, prične v petek, dne 9. oktobra t. l., ob 7 zvečer. Tečaj bo brezplačen. Prijave do vštetega četrtka, dne 8. oktobra« v društveni pisarni, Gregorčičeva ul. 27, med 8 in 14.

⊙ **Mornarji,** včlanjeni v mornarski sekciji J. S., se obveščajo, da bo danes, t. j. v četrtek 1. oktobra ob 20 pri »Šestici« redni članski sestanek. Vabljeni so tudi vsi ostali nevčlanjeni tovariši. — Odbor. (14.480)

⊙ **Brezplačni tečaj** krojenja, vezenja, šivanja in mašenja perila na **Singer** šivalnih strojih bo od 5.—17. okt. t. l. dnevno od 14—18 in od 19—22 v »Areni«, Tomanova ul. 3 (poleg Narodnega doma), vhod z Bleiweisove ceste. Prijave se sprejemajo v trgovini Gajeva 3 in pri zastopnikih. (14.484)

⊙ **Javna dražba zarubljenih predmetov** bo dne 3. oktobra 1936 od 9. dalje v mestnem skladišču na Jegličevi c. 10 (baraka). Med drugim se bo prodalo eno motorno kolo, en pisalni stroj, dve ogledali in steklena gostilniška posoda.

⊙ **Času primerno** je nabaviti blago za jesen in zimo pri znani tvrdki Novak na Kongresnem trgu, ker kupite dobro in poceni.

⊙ **Parno kopališče** v hotelu »Slon« — zopet odprto.

⊙ **Večerni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani,** Kongresni trg 2-II., vpisuje dnevno od 9—pol 13 in od 16 do 18. — Pričetek pouka dne 15. oktobra.

Št. Ilj v Slov. goricah

Preteklo nedeljo sta slavili v Št. Ilju v krogu svojih najdražjih, otrok in vnukov, ugledna gospa Swatyjeva 60 letnico, njena sestra, gospa Potočnikova, pa 70 letnico svojega življenja. Tako gospa Swatyjeva, soproga dolgoletnega, vsemu prebivalstvu priljubljenega župana v obmejnem Št. Ilju kakor njena sestra slavljenka, sta znani kot vzorni krščanski materi, skrbni gospodinji in dobrotnici revežev. — K čestitkam, ki sta jih bili deležni ob njunih obletnicah, se pridružujemo tudi mi in jima kličemo: Še na mnoga leta!

⊙ **O zgodovinskem mestu Ptuju,** rimskih izkopaninah, posebnostih ter lepi, vinorodni okolici, znamenitih Halozah bo predaval v četrtek, dne 1. oktobra ob 20. v prostorih direkcije drž. žel. v Ljubljani strokovni učitelj g. Fran D o s t a l. — Vstopnine ni.

⊙ **Izlet v Ptuj in Haloze** organizira združenje žel. uradnikov v nedeljo, dne 4. oktobra pod strokovnim vodstvom banovinskega konservatorja dr. Frana S t e l e t a. — Priglase in informacije pri Putniku do 1. oktobra t. l. Udeleži se lahko vsak.

⊙ **Nesreča pri delu.** Med delom se je včeraj popoldne v opekarni na Viču ponesrečil 59 letni Jernej Špruk iz Rožne doline. Podrl ga je namreč voziček, ki mu je šel čez desno nogo ter mu jo strl v členku. Reševalni avto ga je prepeljal v bolnišnico.

Trilysin pomaga!
ČISTI, HRANI IN OBDRŽI LASE

Maribor

☐ **Redna služba božja v cerkvi sv. Alojzija** se začne z oktobrom. Ob delavnikih bo prva sv. maša ob četrt na šest, druga ob tričetrt na šest, tretja ob četrt na sedem. Ob nedeljah in praznikih pa je prva sv. maša ob petih, druga z blagoslovom in petjem ob pol šestih, tretja pa pridigi. Večernice so v soboto ob pol 5.

☐ **Žegnanje v Radvanju.** V prijazni radvanjski cerkvici, podružnici magdalenske župnije, bo v nedeljo, na god sv. Frančiška, tradicionalno žegnanje. Ob 8 bo peta sv. maša s pridigo, popoldne ob pol 3 pa večernice.

☐ **Otvoritev »Doma za varstvo deklet«.** V nedeljo, dne 4. oktobra se otvori na Slomškovem trgu št. 12 »Dom za varstvo deklet« iz ustanove pokojne učiteljice gdč. Sabine Kučera. Slovesna blagoslovitev in otvoritev te važne socialne ustanove bo ob 3 popoldne.

☐ **Elektrifikacija meje.** Mestno električno podjetje, ki bo elektrificiralo Pesniško dolino in Svečino, je pričelo v Svečini z zgradbo transformatorske postaje. Pričetek gradbe daljnovoda se je zaradi terenskih neprilik nekoliko zavlekel, tako da bo zaključena elektrifikacija tega predela šele novembra.

☐ **Drevi se otvarja gledališče.** Drevi otvarja mariborsko gledališče svojo novo sezono z uprizoritvijo Tolstojeve drame »Živi mrtvec« v režiji Joška Koviča.

☐ **Nič reklamacij.** Volilni seznami za volitve v zbornico TOI so razgrnjeni na mestnem konskripcijskem uradu do 13. oktobra. Dosedaj ni bilo v seznamih še nobene reklamacije. Mariborski seznam izkazuje 1435 imen, od tega odpade na trgovsko sekcijo 547, na obrtno 757, na gostilničarsko 131.

☐ **Pogreb zadnje Slomškove birmanke.** Včeraj smo poročali o smrti Julijane Žumerjeve, ki je služila v Žebotovi rodbini nad 50 let. Pokojnica je bila zadnja v Mariboru živeča Slomškova birmanka. Pokopali jo bodo danes ob pol 4 popoldne na pobreškem pokopališču. — V novi vasi je umrla v starosti 75 let gospa Jožefa Lešnik, hišna posestnica. Naj v miru počiva!

☐ **Društvo jugosl. državnih in samoupravnih upokojencev** v Mariboru je dobilo od finančne direkcije sledečo rešitev: »Na vlogo od 5. septembra t. l. obveščam p. n. društvo, da zdaj veljavna uredba o osebni in rodbinski dokladi drž. upokojencev od 19. IX. 1936, št. 37.600-I. predpisuje v svojem čl. 29., da je za prejem doklad treba podati pristojni blagajni prijavo v obliki navadne vloge in v njej izrecno izjaviti, da ne obstoji nobena ovira za prejemanje doklade, torej da predlagatelj izpolnjuje vse pogoje, ki jih postavlja uredba za priznanje doklade. — V interesu drž. upokojencev samih pa je, da se poslužujejo tiskanih obrazcev, ker se s tem olajša in skrajša poslovanje in preprečijo pomote. Poseben obrazec po cit. uredbi ni predpisan. Ker predloženi obrazec p. n. društva, ki je sicer sestavljen po predpisih prejšnje uredbe, vsebuje razpredelke za vse potrebne podatke, ni zadržka, da se ga upokojenci še nadalje poslužujejo, enako, kakor tudi obrazcev, katere so založila druga upokojeniška društva, oziroma posamezniki.«

☐ **Ljudski oder.** Drevi ob 20 sestanek na odru. Po sestanku kratka vaja. Vsi!

☐ **Nogometni turnir** v korist fonda za nogometne igralce bo v nedeljo, dne 4. oktobra ob pol 4 popoldne na igrišču SK Rapida.

☐ **Na izlet z mestnim avtobusom.** Mestno avtobusno podjetje priredi v nedeljo, dne 4. oktobra dva izleta z avtobusi in sicer okrog Pohorja in skozi Slovenske gorice. Prva vožnja pelje čez Konjice, Vitanje, Dobrno, Šoštanj, Slovenjgradec in Dravograd, druga pa preko Št. Ilja, Cmureka, Apač, Radgone, Ljutomera, Ormoža in Ptuja. — Cena za osebo pri obeh izletih 70 Din.

☐ **Tudi ponovna licitacija brezuspešna.** V torek je bila na mestnem načelstvu ponovna licitacija za oddajo poštnih voženj na področju mariborskega mesta za leto 1937. Tudi druga licitacija je bila zaman, ker je prišel samo en ponudnik, pa še temu je bila izklicna cena prenizka. Potrebno bo pač, da poštna uprava k sedaj določeni v[illegible] primakne.

Celje

⊙ **Novi mojstri.** Meseca septembra so pred izpitno komisijo pri okrožnem odboru obrtniških združenj v Celju napravili mojstrske izpite sledeči gospodje in gospodične: Majer Viljem, Celje; Josip Zajber, Kostajnik pri Brežicah; Urisek Jože, Topolščica, in Kortnik Miloš, Šoštanj — vsi za mizarje. Horvat Vekoslav, Sv. Jurij ob j. ž. za lesostrugarja; Davidovac Marija, Celje, za zlatarko; Kovše Alojzij, Zreče pri Konjicah; Jevše Ivan, Celje, in Baš Ivan, Braslovče — vsi za krojače. Selišnik Helena, Braslovče, in Pešec Franc, Celje, za krojačice. Jezernik Karel, stavbenik, Celje, in Kulich Ivan, kamnosek, Celje — oba za cementarja. Zorzini Fric, Slovenjgradec, in Trop Franjo, Celje — oba za mesarja. Novim mojstrom naše iskrene čestitke!

⊙ **Na Glasbeni Matici v Celju** se bodo vršile orkestralne vaje po možnosti v širšem obsegu. — Vabljeni in dobrodošli vsi, ki bi radi sodelovali.

⊙ **Strokovna obrtna nadaljevalna šola v Celju.** Redni pouk v tretjih razredih strokovne obrtne nadaljevalne šole v Celju se prične v ponedeljek, dne 5. oktobra ob 13.

⊙ **Ukinitev električnega toka.** Mestna elektrarna sporoča, da bo zaradi popravil in snaženja transformatorskih postaj v nedeljo, 4. okt. odklopila omrežje od 7 zjutraj do 2 popoldne. Nekateri deli pa bodo odklopljeni do 4 popoldne.

⊙ **Upravi mestnega vodovoda.** Iz krogov odjemalcev vode smo prejeli naslednje vrstice: Mestna elektrarna je vpeljala zelo lepo navado, da odjemalce električnega toka vedno obvesti, kadar namerava ukiniti tok. Isto bi prosili upravo mestnega vodovoda, da bi pravtako obvestila odjemalce vode, kadar bi iz kateregakoli vzroka zaprla vodo. Večkrat se je že dogodilo, da si stranke, ker niso bile o tem obveščene, niso mogle pravočasno preskrbeti vode, kakor na pr. sedaj na Sp. Hudinji.

⊙ **Kino »Metropol«.** Danes »4½ Mušketirji« in nov Foxov tednik.

Povečanje gradbene delavnosti

Nastopilo je jesensko vreme in gradbena delavnost je nekoliko ponehala. Ob tej priliki, ko je glavna gradbena sezona zaključena, podajamo nekaj podatkov o dosedanji gradbeni delavnosti. Iz statistike Okr. urada smo vzeli podatke za zadnja leta ter je položaj bil naslednji:

Število zaposlenih delavcev je znašalo v treh najvažnejših gradbenih panogah:

	ind. kamenja in zemlje	gradnja cest	visoke gradbe
30. junija 1931	6.022	3.424	10.790
30. junija 1932	4.835	2.291	7.145
avgusta 1932	4.726	2.497	6.964
avgusta 1933	4.197	2.802	5.260
avgusta 1934	4.476	2.931	5.172
avgusta 1935	4.748	2.200	4.859
avgusta 1936	5.871	3.947	7.101

Ta statistika nam kaže, da je bila najslabša zaposlenost leta 1935 v gradnji hiš, leto 1936 pa nam je prineslo občutno izboljšanje. Vendar pa še zaostaja zaposlenost v gradnjah nad zemljo za eno tretjino za ono iz leta 1931, večja kot 1931 pa je zaposlenost pri gradbi cest in železnic, ker so se začela uveljavljati velika javna dela. Le malo manjka še do zaposlenosti iz leta 1931 industriji kamenja in zemlje.

Na razpolago so nam tudi podatki o gradbeni delavnosti v Ljubljani. Letos je bilo do prvih dni septembra izdanih 118 gradbenih dovoljenj za proračunsko vsoto 17,957.350 Din. To je znaten dvig gradbene delavnosti. Kajti pomisliti je treba, da je bilo lani celo leto izdanih uporabnih dovoljenj 45 (k temu je prišteti še dovoljenja za 26 zasilnih hišic, ki pa so bile zgrajene v prejšnjih letih) za skupno vsoto 12,293.000 Din. Primerjava nam kaže, da se grade predvsem majhne hiše. Pri primerjavi pa je treba še upoštevati, da izkazuje statistika že gradbeno delavnost v veliki Ljubljani, dočim se je nanašala vsa statistika za leto 1935 na Ljubljano v prejšnjem obsegu. Le ker je število hiš večje, sklepamo lahko na povečanje gradbene delavnosti. Seveda pa se sedanja gradbena delavnost še ne more primerjati z ono iz let 1928 in 1931, samo leta 1928 je bilo zgrajenih 162 hiš, leta 1931 pa 155. Proračunska vsota hiš v letu 1930 je znašala nad 68 milijonov Din.

Poleg oživljenja gradbene delavnosti pa moramo zabeležiti letos znatno živahnost na trgu nepremičnin. Tako je bilo leta 1934 v prvi polovici sklenjenih 464 kupnih pogodb za 28.845.000 Din, v prvi polovici 1935 je bilo sklenjenih 466 pogodb za 25,770.000 Din. Letos pa je bilo sklenjeno v prvi polovici leta že 482 pogodb za 49,545.000 Din. Posebno živahne so bile pa kupčije še v nadaljnjih mesecih. Kajti julija 1936 je bilo zabeleženih 74 pogodb za 5.7 milij. Din, avgusta pa že 106 pogodb za 6.8 milij. Din. Lahko se računa, da se je promet nepremičnin v Ljubljani od lani na letos skoraj podvojil.

Napredek srbskega zadružništva

V sredo je v Belgradu bila glavna skupščina Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug. Iz poslovnega poročila zveze za 1935 posnemamo naslednje podatke:

Število članic zveze se je povečalo lani za 73, in sicer je pristopilo 181 zadrug, odpadlo pa jih je 108, tako da je bilo na koncu leta 1935 2979 včlanjenih zadrug. Zanimivo je, da se je število včlanjenih kreditnih zadrug zmanjšalo za 47 na 1109. Povečalo pa se je zlasti število nabavljalnih zadrug, in sicer za 99 na 1424. Nabavljalne zadruge že daleč prekašajo ostale vrste, dočim je bilo še na koncu leta 1933 samo 1153 nabavljalnih zadrug v primeri s 1173 kreditnimi. Nadalje je lani v večji meri naraslo število živinorejskih zadrug, dočim je manjše število žitarskih zadrug.

Po banovinah se je število zadrug razdelilo sledeče (v oklepajih podatki za 1934): vardarska 257 (257), vrbaska 29 (24), drinska 453 (441), donavska 775 (780), zetska 86 (93), moravska 1124 (1070), primorska 22 (21) in savska 233 (220). Največja gostota zadrug je v moravski banovini, kjer pride na 1 okraj 28 zadrug, nadalje v drinski banovini s 18 in donavski s 14.

Revizijsko delo je izraženo v tehle podatkih: lani je bilo pregledanih 1365 zadrug, t. j. 45.8% vseh zadrug, leta 1934 pa 1661, t. j. 57.15% vseh zadrug.

Računski zaključek izkazuje te-le številke (vse v milij. Din, v oklepajih podatki za 1934):

Bilanca: — Aktiva: gotovina in naložbe 0.3 (0.47), vrednostni papirji 2.86 (0.9)), premičnine 1.06 (1.5), nepremičnine 9.3 (9.5), zaloge blaga 1.84 (2.8), krediti zadrugam 59.2 (58.65), krediti zadrugam za živila, živino in sadje 3.8 (4.1), razni dolžniki 27.3 (8.9), razna aktiva 3.5 (1.8), izguba — (4.8). — **Pasiva:** deleži 6.35 (6.94), skladi 8.7 (12.8), hranilne vloge 18.86 (19.86), banke in kred. ustanove 51.37 (42.5), upniki 6.2 (2.2), upniki za blago 11.6 (7.66), razna pasiva 5.9 (1.44), čisti dobiček 0.156 (—).

Upniki so se povečali za nabavo in prodajo živine. Bilanca za 1935 izkazuje mal presežek, ker so se zmanjšali stroški zlasti za zadružno prodajo živine ter režijski stroški centrale in podružnic za nad 1 milij. Din, na drugi strani pa so se povečali dohodki od zadružne prodaje živine in razni dohodki. Državne podpore je lani dobila zveza 240.000 Din (1934 43.000). Poleg tega pa je v računu zgube in dobička izkazana postavka 800.000 Din dohodkov kot izredni dohodki.

Naše vžigalično posojilo bo prodano na dražbi

Kot znano je švedska skupina Kreuger, ki je dala leta 1928 naši monopolski upravi posojilo 22 milij. dolarjev po 6.25%, za kar smo ji dali monopol na vžigalice, to posojilo zastavila za službo 5% obligacij v zlatu, ki jih je najela leta 1929 v Newyorku. Sedaj je družba The Marine Midland Trust Company of New York kot zaupnik in predstavnik na podlagi emisijske pogodbe od 1. marca 1929 razpisala javno dražbo teh 22 milij. dolarjev obligacij, ki tečejo od 1928 do 1958. Ta prodaja se izvrši po nalogu najvišjega ameriškega sodišča, ker so bile te obligacije zastavljene za garancijo kuponske službe 5% obligacij družbe Kreuger & Toll. Prodaja se začne v New Yorku 27. oktobra 1936 ob 10.30 newyorškega časa. Izklicna cena je 13%, torej 2.86 milij. dolarjev, ker je naša država ponuila od 1932—1935 službo za to posojilo samo 10% v devizah, ostalo pa v funding obveznicah kot za ostala naša posojila. Amerikanci pa na to niso pristali. To se vidi tudi iz državnih zaključnih računov za zadnja leta. L. 1930—31 je bila plačana anuiteta v skupnem znesku 81.5 milij., dočim je znašala proračunska vsota 81.8 milij. Din, 1931—1932 je plačala država istotoliko kot je bilo v proračunu 89.9 milij. Din. L. 1932—1933 je država plačala 50.87 milij., dočim je znašal proračun za to dobo 89.9 milij. Din in je tako ostalo neplačanih 39.04 milij. Din. V l. 1933—1934 je država sicer vnesla v proračun vsoto 78.07 milijonov Din kot anuiteto za to posojilo, vendar ta izdatek ni bil izvršen. Tudi leta 1934—1935 je bila vnešena ista postavka v proračun, pa ne izvršena. Za leti 1935—1936 in 1936—1937 je vnešena vsako leto postavka 59.43 milij. Din pri neizpremenjeni višini anuitete v dolarjih 1,375.000 dolarjev letno.

Povečanje zaposlenosti v avgustu

Prejeli smo statistično poročilo Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani za avgust, iz katerega je razvidno, da se je zaposlenost našega delavstva v primeri z avgustom lani povečala za 8699 na 91.495. Prav znatno je povečanje v gradnjah nad zemljo, in sicer za 2242 na 7101, nadalje v gradnji cest itd. za 1747 na 3947 in v industriji kamenja in zemlje za 1123 na 5871. Tekstilna industrija beleži napredek za 1442 oseb na 14.264.

Najslabše pa se je odrezala gozdnožagarska industrija, ki beleži zmanjšanje zaposlenosti za 652 na 6012, dočim je industrija za predelovanje lesa narasla za 356 na 3564.

OBRTNA BANKA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE D.D.
ZANATSKA BANKA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE A.D.

podružnica v Ljubljani,
Gajeva ulica 6

Račun pri Poštni hranilnici št. 14.003
Telefon 20-30

sprejema na obrestovanje

vsaki čas razpoložljive vloge na tekoče račune po 3%, na vložne knjižice po 4% na leto;

vezane vloge na tekoče račune ali na vložne knjižice:
po 4½% na 3 mesečno odpoved
in 5% na 6 mesečno odpoved.

Obresti se pripišejo glavnici 30. junija in 31. decembra.

Stare in nove vloge so vlagateljem na razpolago brez vsakih omejitev.

Prijave slajenja mošta

Banska uprava Dravske banovine opozarja vinske pridelovalce in obrtnike, ki bodo letos sladili svoje, odnosno kupljene vinske mošte na osnovi občega dovoljenja slajenja po zakonu o vinu in po razpisu banske uprave III. št. 6808-47 od 29. septembra t. l., da to nemudoma prijavijo pristojnemu kontrolnemu organu in sicer s področja bivše ljubljanskke oblasti kletarskemu nadzorniku v Ljubljani, s področja bivše mariborske oblasti pa pomočniku kletarskega nadzornika v Mariboru, lahko neposredno ali pa po upravnem oblastvu dotičnega kraja.

»Prijavo« je treba točno izpolniti in predložiti v d v e h enakih izvodih po obrazcu A, ki je dodan pravilniku za izvrševanje zakona o vinu. To tiskovino je zaenkrat založila Mariborska tiskarna v Mariboru. Da se prihrani mnogo zamudnega prepisovanja, se priporoča, da tiskovino **»Prijavo slajenja mošta« po obrazcu A** občine skupno naroče za sladilce na svojem področju proti naknadnemu plačilu neznatnih stroškov zanje s strani interesentov.

Proti tistim, ki bodo mošt sladili, a tega ne prijavijo po zakonitih predpisih, se bo postopalo po zakonu.

Ban: **Dr. Marko Natlačen**, s. r.

Dolenjske Toplice
najučinkovitejše radiotermalno zdravilišče
Znižane cene
od 1. septembra dalje. Pavšalna penzija (soba, hrana, kopeli, zdravniški pregled in vse takse) za deset dni Din 600·—, za 20 dni Din 1.100·—.

Vinska trgatev in lepo grozdje. Marljivi vinorejec se je leto in dan trudil v vinogradu, da bi pridelal obilo žlahtne vinske kapljice; vendar tega ni pričakal, kakor lansko leto, ker je bo mnogo manj in bo slabejša od lanske trgatve. Ker je junija, ko je najboljši čas za škropljenje vinogradov, deževalo, je prišla bolezen peronospora, ki je grozdju močno škodovala. Zato bo treba pri trgatvi pazljivosti in previdnosti. Vsak bi rad le dobro imel; to pa ni lahka stvar. Predvsem je treba slabo grozdje odbirati, da bo le lepo grozdje ostalo za vino. Noben kupec ne bo vprašal, koliko je vinogradnik nabral, ampak le kakšno vino ima. Zato je za kakovost vina odgovoren vinogradnik sam. Bodite torej pri trgatvi pazljivi in previdni, da boste vsaj nekaj dobrega vina imeli. — Franc Bostele.

Borza

Dne 30. septembra 1936.

Denar

Danes so se v službeni tečajnici ljubljanske borze zopet pojavili tečaji za nekatere devize, in sicer za Bruselj, London in Newyork, dočim za druge devize še ni notacij. Obsežnejša pa je curiška tečajnica.

V zasebnem kliringu je danes zabeležiti izreden padec avstrijskega šilinga, ki je na ljubljanski borzi popustil na 8.35—8.55, na zagrebški pa celo na 8.21—8.31, na belgrajski pa na 8.30 blago. Grški boni so beležili v Zagrebu 29.90—30.60, v Belgradu 29.75 blago.

Angleški funt je ostal na ljubljanski borzi neizpremenjen ter je beležil 234 denar, na zagrebški borzi se je učvrstil na 233.70—235.30, v Belgradu pa je beležil 233.20—234.80.

Nemški čeki so se v Ljubljani učvrstili na 13.60—13.80, za sredo oktobra pa na 13.45. V Zagrebu so narasli na 13.50—13.70, za sredo oktobra na 13.20—13.40, za konec oktobra 13.1750—13.3750, za konec novembra pa 13.20—13.40. V Belgradu so beležili 13.4933—13.6933.

Italijanske lire so nudili v zasebnem kliringu v Belgradu po 3.19.

Ljubljana. (Tečaji s prim). Bruselj 100 belg 754.92—759.98 (včeraj v Belgradu 753.87—760.49); London 1 funt 220.89—222.94 (219.32—221.98); Newyork 100 dolarjev 4431.10—4467.41 (4429.22—4464.45).

Curih. London 21.53, Newyork 434, Bruselj 73.25, Amsterdam 239, Berlin 169, Stockholm 111, Oslo 108.25, Kopenhagen 96, Praga 17.75, Varšava 82.80, Helsingfors 9.49, Buenos-Aires 1.215, Tokio 1.25.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo 84—85, agrarji 47—48, vojna škoda promptna 360—363, begluške obveznice 67—68, 8% Blerovo posojilo 81.50—82, 7% Blerovo posojilo 71.50—72.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 85—86.

Zagreb. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 81 bl., vojna škoda promptna 362 bl., 8% Blerovo posojilo 81—81.50 (81.82), 7% Blerovo posojilo 71—71.50 (71.50, 72), 7% posojilo Drž. hip. banke 86.50 bl. — Delnice: Priv. agrarna banka 190 bl., Trboveljska 160 den., Isis 10 den., Osj. sladk. tov. 130—135, Gutmann 25 den.

Belgrad. Drž. papirji: vojna škoda promptna 362 bl., begluške obveznice 68 bl. (68); (67), 8% Blerovo posojilo 80.50—82, 7% Blerovo posojilo 71 den. (71.50), 7% stab. posojilo 83 bl. — Delnice: Narodna banka 6500 den., Priv. agrarna banka 174—175 (180, 172).

Žitni trg

Novi Sad, 30. sept. **Pšenica** (78 kg 2%): bč. ladja Tisa, ladja Begej 149—151, srem. ladja Sava 145—147, srem. ladja Donava 146—148, bč. ban. ladja Donava 147—149, bč. ladja kanal 147—149; — **Ječmen:** bč. srem. 64 kg 97—99. — **Fižol:** bč. srem. beli brez vreče 160.50—162, bč. beli z vrečami 167.50—173.50. — Vse ostalo neizprem. Tendenca neizprem. Promet srednji.

Živina

Mariborski živinski sejem. Maribor, 29. sept. Na današnji živinski sejem je bilo prignanih 7 konj, 6 bikov, 100 volov, 290 krav in 11 telet, skupaj 414 komadov. Cene so bile sledeče: Debeli voli Din 4—4.50, poldebeli 3.50—4, plemenski 3.60—4, biki za klanje 3—3.50, klavne krave debele 3.90—3.15, plemenske krave 3.3.50, krave za klobasarje 1.70—2, molzne krave 2.25—3, breje krave 2.75—3.50, mlada živina 3.25—4, teleta 5—6. Prodanih je bilo 250 komadov. — Mesne cene so sledeče: volovsko meso I. vrste 10—12, II. vrste 8—10, meso bikov, krav in telic 5—8, telečje meso I. vrste 12—14, II. vrste 10—12, svinjina 10—14.

Cerkveni vestnik

Karmel na Selu pri Ljubljani. Se vedno je nam v spominu lanski praznik sv. Male Terezije. Karmelska cerkvica na Selu je bila napolnjena do zadnjega kotička. Pričala je o ganljivi ljubezni, ki jo imajo tudi naši ljudje do te ljubeznive svetnice. Trume njenih častilcev so ves dan obiskovale njeno kapelico na Selu, ki je bila za njen praznik posebno lepo ozaljšana. Od vseh strani, tudi z dežele, so prihajali pobožni romarji k Mali svetnici. Ves dan se je razlegalo petje pobožnih romarjev, ki so v skupni molitvi in pesmi izročali sv. Tereziji svoje želje in prošnje. Tudi letos se bo njen praznik pri karmeličankah kar najslovesneje praznoval. V *petek*, dne 2. oktobra, bo *ob 4 popoldne* govor, nato blagoslov rož in pete litanije z blagoslovom. V *soboto*, dne 3. oktobra, na njen praznik pa bo *ob pol 6* slovesna sv. maša. Nato bodo sv. maše: ob 7, pol 8, ob 8 konventna, ob 9, 10 in 11. Priilika bo tudi za sv. spoved. — V *soboto popoldne* ob 4 bo zopet pridiga, blagoslov rož, pete litanije z blagoslovom. — Za njen praznik ste lepo povabljeni, da se naštetih slovesnosti v karmeličanski cerkvici udeležite!

II. Vnanja Marijina kongregacija pri uršulinkah v Ljubljani ima jutri na prvi petek ob 6.45 skupno sv. obhajilo. Pridite vse. Voditelj!

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Četrtek, 1. oktobra: *»Kralj Lear«*. Red Četrtek.
Petek, 2. oktobra: Zaprto.
Sobota, 3. oktobra: *»Tudi Lela bo nosila klobuk«*. — Premierski abonma.

OPERA — Začetek ob 20.

Četrtek, 1. oktobra: Zaprto.
Petek, 2. oktobra: ob 15, uri: *»Lucia di Lammermoor«*. Dijaška predstava po cenah od 5 do 16 Din.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 1. oktobra ob 20: *»Živi mrtvec«*. Otvoritvena predstava. Bloki.
Petek, 2. oktobra: Zaprto.
Sobota, 3. oktobra ob 20: *»Pohujšanje v dolini šentflorijanski«*. Premiera. Bloki.

Poizvedovanja

Izgubljeno. V nedeljo, 27. septembra t. l., ob 21. je bilo v čakalnici kolodvora Žirovnica pozabljen zavoj, ki je last KPD na Jesenicah. Poštenega najditelja prosimo, da jih proti nagradi odda na naslov godbe in sicer: Godba KPD Jesenice-Fužine, ali pa naj sporoči, kjer se lahko dvignejo.

Kulturni obzornik

Ferdo Vesel

K pozabljeni 75 letnici velikega slovenskega slikarja

Pred 15. leti me je Jakopič seznanil z mojstrom Ferdom Veselom in od takrat sem ga skoraj vsako leto obiskoval na njegovem gradiču Grumlovo pri Radohovi vasi. Ta, sedaj že močno razpal gradič, je bil kupil leta 1900 za 400 kron, za koliikor je takrat prodal eno samo sliko!

Kako zelo je Vesel priklenjen na ta romantični kot dolenjske zemlje, nikdar ne prikriva. Vsakega z navdušenjem vodi po svojem posestvecu in opozarja na krajevne znamenitosti. V okolici je polno jam in prepadnic. Pod bivšo Polakovo graščino nikdar ne zmanjka vode. Ob povodnji je prav lahko dobiti človeških ribic. »Poglej, tam je Muljava, Žumberk, Kozjak, Debelhrib, kjer imamo prve dolenjske vinograde; tam Zaplaz, Primskovo in Pristava pri Stični...« Človek gleda Vesela in krajino in prav živo občuti, zakaj je vzdržal toliko let na Grumlovem — proč od Ljubljane. Velika ljubezen do narave — še sedaj jo študira, kakor nekoč, ko je hodil z Jakopičem v Monakovem slikat noč in mrak in je eksperimentiral z acetilenkami in svečami — je bila, zaradi katere se je bil predal samotarskemu življenju.

Vesel domuje v prvem nadstropju, kjer ima več velikih, prostornih, visokih in zračnih sob. Če ima odprta vrata, vidi lahko iz prve sobe v zadnjo — ravno 30 m znaša dolžina. Videti je, da je imel bivši lastnik gradu veliko smisla za monumentalnost in za solnce. Vesel večkrat pravi: »Če bi imel ta grad v Ljubljani, bi se počutil kakor v devetih nebesih. Takega ateljeja mi Ljubljana ne more dati.«

V tem »ateljeju« je obhajal Vesel letos 75 letnico svojega rojstva. (Ferdo Vesel je bil rojen 18. maja 1861 v Ljubljani, Poljansko predmestje 59).

Kot Vesel pripoveduje, se je navdušil za slikarstvo v peti šoli na ljubljanski realki. »Tako zelo me je prijelo, da sem kar sredi leta obesil šolo na klin in se odpeljal na Dunaj, kjer sem se po srečno opravljenem sprejemnem izpitu vpisal v oddelek splošne slikarske šole na akademiji. Na Dunaju sem se ves čas sam vzdrževal. Od doma sem prejemal komaj malenkost za stanovanje. Vendar sem po zaslugi ljubljanskega mecena Smoleta čisto dobro živel. Kopiral sem zanj več slik iz dunajske galerije, med njimi Tizianovo Danajo in Rubensove otroke. Nekaj teh slik ima sedaj ljubljanski muzej.«

»Kot vidiš, imam vsepovsod starino. Navdušil me je zanjo Sadnikar iz Kamnika. Prijela se me je taka zbirateljska strast, da sem bil ves nesrečen, če nisem mogel dobiti kakih starih oblek, mašnih plaščev ali pa avb in sploh starih narodnih noš, v katerih pestre barve sem se zagledal. Mislil sem pri tem na slike, ki bodo nastale po teh modelih. To je bil tudi vzrok, zakaj sem se lotil izkopavanja starih rimskih grobov okoli Št. Vida in Stične in iskal ‚zlatega teleta', kot so pravili ljudje.«

»Dunajska akademija me ni zadovoljevala. Bila mi je preveč šablonska. Zato sem odpotoval v Monakovo, kjer sem dobil po absolviranju oddelka »Allgemeine Naturschule« brezplačen atelje na akademiji na razpolago. Razstavljal sem leto za letom. V tistem času sem se seznanil najprej z Ažbetom, potem pa po vrsti z vsemi slovenskimi slikarji, ki so hodili takrat študirat v Monakovo. Seveda smo vsi skupaj pošteno stradali. Ker je pa le bilo treba živeti, je Ažbe ustanovil lastno šolo in je kmalu imel cel kup bogatih in imenitnih učencev, jaz sem pa začel živeti od kiča, čeprav me je kičarija neznosno morila. Žalostno je, da nas še sedaj, mene in druge more skrbi za obstoj.«

»Ko sem prišel iz Monakovega, sem eno leto poučeval na ljubljanski realki, nato pa odpotoval za več let po svetu. Prepotoval sem skoraj vse evropske dežele. Najdelj sem se mudil v Italiji — skoraj tri leta — in si ogledoval cerkve in galerije. Zelo so mi ugajali Giorgionejeva Madona v Castelfrancu, Tizianova svetna in nebeška ljubezen v galeriji Borghese v Rimu, Brüglovi Slepci v Neaplju...«

»Razstavljati sem začel v Monakovem, potem pa menda ni bilo večjih razstav na tujem in doma, ki se jih ne bi udeležil sam ali pa s svojimi tovariši, s katerimi sem raznašal slovensko ime po svetu. Pri tem smo gledali, da smo gojili stike posebno z nam Slovenci bratskimi narodi. V Belgradu smo na pr. razstavljali že l. 1904 na I. jugoslovanski umetniški razstavi. Takrat je kralj Peter kupil več slik od nas in nas tudi odlikoval. Ažbe je dobil red Sv. Save III., Grohar, Jakopič in jaz IV., Henrika Šantlova pa V. razreda. Ob priliki IV. jugoslovanske umetniške razstave leta 1912 me je kralj Peter edinega izmed Slovencev povabil na kosilo in se razgovarjal z menoj o naših slovenskih razmerah.«

»Med vojno so me Avstrijci konfinirali in me vlačili iz enega koncentracijskega taborišča v drugega. Spoznal sem ječe na ljubljanskem Gradu, kjer sem se sešel s pokojnim Cankarjem, v Lipnici, na Dunaju, v Steinklammu in v Goelersdorfu. Svobodo sem pa končno le učakal, interniran nazadnje na Grumlovem.«

V teh razgovorih z Veselom bi bila kratko podano Veselovo zunanje življenje. Mnogo bolj zanimivo od tega pa je njegovo notranje, o katerem govore številne oljnate slike — krajine in portreti — vse tako sugestivne, da jih ni mogoče pozabiti. Nič čudnega to. »Vse moje prizadevanje gre za tem, da je v sliki neka duša, življenje, moč, ki te pritegne in vleče k sebi, da sliko doživiš.«

Zadnjo Veselovo razstavo (z 28. deli) smo imeli poleti 1933 v Kosovem salonu v Ljubljani.

Ko voščimo mojstru Veselu, da bi dočakal še mnogo, mnogo let — saj je po svojem lastnem priznanju komaj pričel živeti: pred 16 leti se je poročil in ima sedaj tri otroke v starosti od 5—15 let — želimo tudi, da bi doživeli posebno jubilejno njegovo razstavo, ki naj bi pokazala Slovencem njegovo kolektivno delo. Čeprav malo kasno, se zdaj njegove 75 letnice s toplimi čustvi spominjajo vsi ljubitelji njegove umetnosti. A. P.

*

Akademija sedem umetnosti je nagradila slikarja Jovana Bijeliča (10.000 Din), Emila Petroviča vojni roman »Neznani junak« (5000 Din), »Zbornik hrvatskih seljaka« (2000 Din) in pa našo rojakinjo gdč. Anito Mezetovo (za interpretacijo Mignon). Denar za nagrade dajejo vsako leto štirje belgrajski založniki.

Založnik Vladimir Rajkovič v Belgradu je izdal obsežen **»Latinsko-srbski slovar«** (37 tiskovnih pol) ki ga je sestavil profesor Jovan Čolić. Cena broširan 100 Din, vezan pa 120 Din.

Zmagoslavje časti

„Hasta la ultima tapia“ Do poslednjega zidu

Posebni poročevalec lista »Münchner Neueste Nachrichten« piše iz Burgosa 28. septembra:

Dogodek, ki ga je ves svet pričakoval, se je uresničil: junaški branilci Alcazarja v Toledu so r e š e n i. Spet je zasijala luč dneva in spet je bilo podarjeno novo življenje kadetom, ženam in otrokom, ki so mesece dolgo neskončno trpeli in prestajali pomanjkanje v kleteh stare trdnjave ko v grobnici. Ko so vsi ti trpini opazili, da se jim bližajo rešitelji, so planili v napad in ko so se potem sešli hrabri bojevniki s prvimi skupinami bližajočih se rešiteljev, je na obeh straneh izbruhnilo neizmerno, naravnost blazno veselje. Hrabri branilci so prihajali v raztrganih uniformah, bledih, vdrtih lic iz trdnjave. Celo ranjenci so se privlekli iz grobnice trdnjave in vsi so neprekinjeno vzklikali: »Živela Španija!« Ženske, ki so bile rešene temnih trdnjavskih kleti, pa so pokleknile, se prekrižale in se razjokale od veselja, ganotja in rešenja.

Natančno število žrtev še ni določeno. Kakor uradno poročajo beli, je bilo v Alcazarju 80 ubitih in 500 ranjenih. V dobi obleganja so izstrelili na trdnjavo 6000 7 in pol centimeterskih in več ko 4000 5 in 9 desetink centimetrskih krogel iz topov. Celo s p l i n o m so napadali hrabre kadete in njih sobojevnike.

KAKO SO ZAVZELI TOLEDO

Poveljstvo belih je v daljšem radioporočilu objavilo zavzetje Toleda in rešitev Alcazarja z generalom V a r e l o in polkovnikom Y a g v o m. Tik preden so vkorakali v predmestje, so bele čete naletele na **tri bataljone rdečih miličnikov**, ki so zaradi vesti o grozeči nevarnosti za Toledo v najhujši naglici prihiteli iz Madrida. Razvila se je **besna bitka**, ki je bele čete zares nekaj časa zadržala. Nato so se morali rešitelji pretolči na strma pobočja, ki ščitijo Toledo od severa, a na zahodu, vzhodu in jugu se vije krog njega reka Tajo. Ure in ure dolgo je sledil napad za napadom proti rdeči milici, ki se je na višini močno zabarikadirala. A slednjič je klonil njih odpor. Zaradi besnečega ognja strojnih pušk napadalcev in zaradi neprestanega bombardiranja severovzhodno od Toleda postavljenih topov belih čet, so rdeči padali ko snopje. Morali so nazaj v severna predmestja in zvečer so morali zaradi naskoka belih z bajoneti pobegniti tudi od tam in se zateči v sredino mesta.

Stemnilo se je že, ko so kolone polkovnika Yagva krog osmih zvečer prodrle do vojašnic mestnega dela Maria Cristina. Razbesnele so se strašne bitke po cestah in beli so si morali korak za korak sleherno ped zemlje z nožem priboriti. Ko so bele čete z bajoneti naskočile na rdeče postojanke v vrtovih Alcazarja, je neznansko zagrmelo. Na lastne oči so morali videti, kako so se prav tik pred rešitvijo porušile poslednje stavbe Alcazarja, ki so jih rdeči z minami razstrelili. Toda divji ogenj strojnih pušk iz Alcazarja, ki ni nihče več mislil, da je še kako živo bitje v njem, je pokazal, da so junaki vendarle še živi. Z novim pogumom so planili rešitelji preko ruševin naprej in ob desetih zvečer so bili rešeni moški, ženske in otroci, ki so deset tednov trpeli neznosne muke v Alcazarju.

V MADRID NISO MOGLI POBEGNITI

Le malo časa so se mogli vojaki veseliti rešitve junakov iz Alcazarja, zakaj treba je bilo preganjati sovražnika. Kadetje so se jim pridružili. V silni zmedi je bežalo več ko 8000 vojakov rdeče milice.

Izredno prilična strateška lega mesta Toleda, ki je na treh krajih obdan z reko Tajo, je pa bila rdeči milici v nesrečo, zakaj tako niso mogli na nobeni strani iz mesta, ker je bil general Franco že prejšnji večer zasedel cesto za v Madrid. — V bojih za Toledo je padlo 500 rdečih miličnikov. Ostali pa niso mogli drugače, ko da so planili na oba mostova na jugu mesta, a tu so imeli pač premalo prostora, da bi mogli vzeti s seboj velikanske zaloge vojnega materijala. Rdeče čete so ga morale večina pustiti v rokah zmagovalcev. General Franco je nalašč potisnil rdeče čete na jug proti Ciudadu Real, kjer meni, da jih bo laže obkoliti in premagati.

Uspeh belih čet pa ni velikega pomena le zato, ker so rešili hrabre branilce Alcazarja. Toledo je bil namreč jako važna postojanka, kamor so rdeči spravili veliko miličnikov in orožja. Z zavzetjem Toleda so dobile bele čete tudi največjo špansko tvornico za orožje v svojo oblast. V Toledu je bil tudi oddelek katalonskih rdečih miličnikov, ki so svoj čas naskočili Mallorco. Ta oddelek se je pred nekaj dnevi na svojo roko vrnil s toleške fronte v Madrid, češ, vojna pri Toledu je isto ko smrt. V Madridu so te katalonske miličnike razorožili, pri čemer so nastali hudi nemiri in so ubili več miličnikov.

*

Alcazar v Toledu je torej otet! Nekaj neverjetnega se je uresničilo. V varstvu zidovja vojaške šole, daleč za sovražno fronto, sredi mesta, ki je bilo v oblasti rdeče vlade, se je 1000 dijakov vojaške šole, 800 žensk in otrok in starčkov branilo tako dolgo, dokler ni prišla rešitev. Zdaj žanjejo vsi ti sadove svoje zmage nad lakoto, grozoto in premočjo. Tistim, ki so tako globoko zrli smrti v oči, ko ti, je zmaga edino plačilo za vse. Resnično so dokazali, da življenje ni edini blagor na svetu. Toda, kdor je bil tako vzvišen nad smrtjo, se tembolj pridruži življenju svoje dežele. Španija se bo skoraj izvila iz svoje sedanje teme. Huda bo ta pot. Še bo treba veliko žrtvovati. Toda Alcazar iz Toleda se blesti ko zmagoslavna zastava in kaže pot v novo prebujenje.

Ko so se v petek 18. septembra razstrelile mine, ki so jih položili anarhisti iz Asturije; ko so se, razen enega samega stolpa, ostanki ponosne stavbe ko ploha samih ruševin zgrnili na mesto, tedaj je mislil svet, da se je začelo zadnje dejanje slavne žaloigre. Toda iz ruševin je planil na napadalce tak peklenski ogenj strojnih pušk, da so se morali vnovič umakniti. Ruševine so ostale v rokah branilcev. Zadosti jim je bilo majhno število strojnih pušk, ker so jim stregle roke, ki so zaničevale smrt. Kakšno zmagoslavje discipline in hrabrosti!

Pičlo število strojnih pušk se je moglo še teden dni upirati. In spet je bilo na petek, a tega dne je iznenada vstalo novo upanje, ki je poživilo moč junakov. V treh oddelkih so se bele čete bližale po plitvem Guadarramu proti višavam, odkoder je moči videti na Toledo. Od petka zvečer dalje so mogli junaki v Alcazarju vedeti, da so že rešeni.

Dar življenja so hoteli sprejeti le iz rok tistih, ki so bili njih mišljenja. V enem samem tednu septembra so se pojavili trije poskusi, da bi si za ceno razpadlega zidovja davne zgradbe pridobili prostost. Dne 10. septembra je prišel neki njihov bivši učitelj; čez nekaj dni slavni madridski pridigar in poslanik republike Čile je prišel osebno. Vsi trije možje so prinesli oznanilo: »Hočejo umreti z orožjem v roki!« Kakšen zgled za ta brezbožni svet! Kakšen dokaz te najgroznejše bratomorne vojne za to, kje da stoji resnična Španija!

Napisali bodo zgodovino te obrambe. Spadala bo k najbolj pretresljivim dogodkom vojne zgodovine. Iz nje bodo mogli spoznati, da so na svetu še zmeraj ljudje, ki se jim zdi lepše živeti v temi, nesnagi in smradu, ko da se vdajo ljudem, ki niso vredni imena človek. — Dalje se bomo naučili iz te zgodovine, koliko morejo ljudje prenesti, če zares hočejo in kako umno je moči izrabiti orožje. In slednjič: kakšnega življenjskega pomena je bil mali, ganljivi listič »El Alcazar«, ki so ga tam spodaj v kleteh in sredi ruševin hektografirali!

Čuditi se moramo vojaški in človeški zrelosti teh dijakov vojne šole, ki so zmogli vsa ta neznanska bremena. Saj niso bili ondi le vojaki, ki so zaprisegli, da zmagajo ali umrejo. Saj so bili ondi tudi otroci in starčki in matere. To je pač resnično: s pomočjo radia in letal so bili vsi ti rešeni najhujše muke vseh muk: duševne samote, puščobe duha.

In vendar se je že nekoč pripetilo nekaj sličnega. Pa prav v Španiji: Vse poletje leta 1808 se je mesto Saragossa čvrsto upiralo štirim francoskim maršalom. Šele l. 1809, v januarju, se je posrečilo maršalu Lanesu, da je prišel v mesto po podrtinah samostana Santa Engracia. Na obeh straneh je tedaj obležalo 54.000 ljudi. Zdaj oblegajo Saragosso rdeči miličniki. Pred 130 leti so se v mestu ravnali po geslu: »Hasta la ultima tapia« — do poslednjega zidu. — Geslo Alcazarja je vsebovalo še več: ondi niti zidov ni bilo več. A duh je ostal isti. In ta duh priča, kakšni skriti zakladi junaštva počivajo v španski duši.

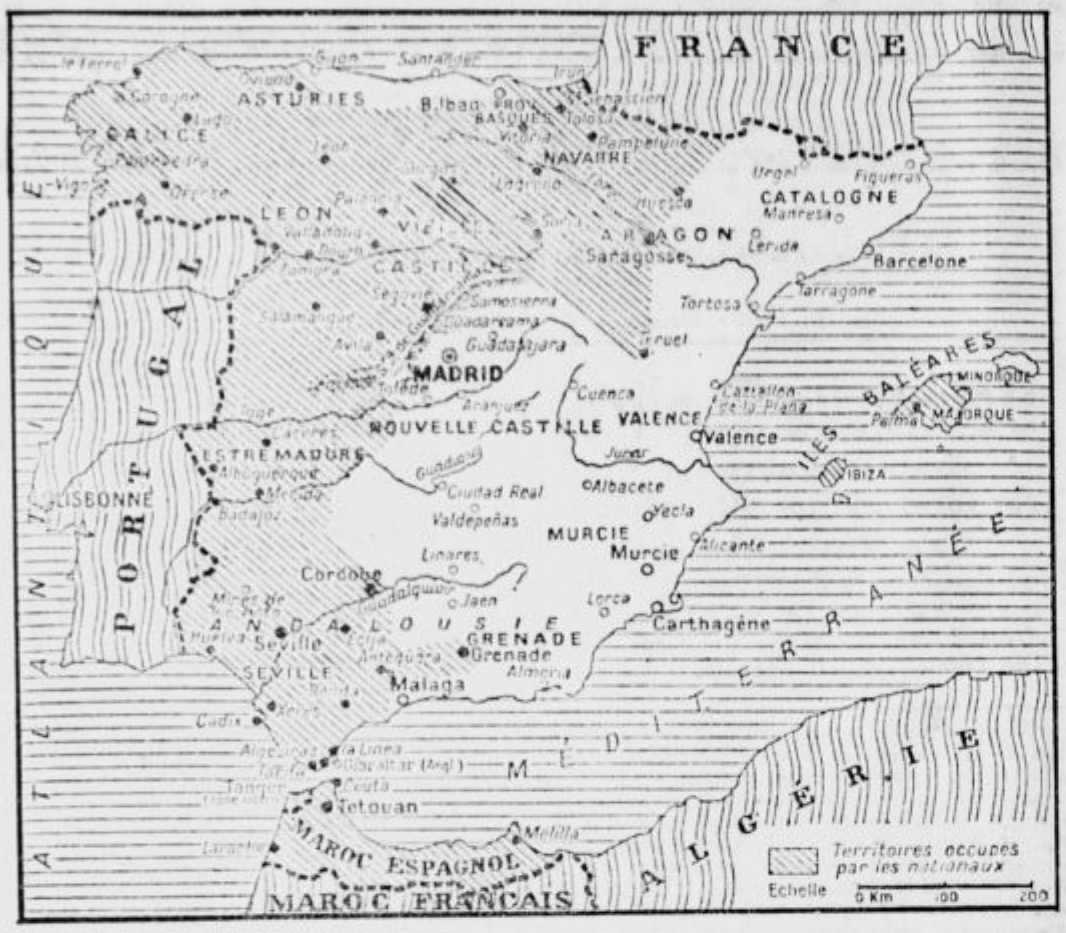

K bojem v Španiji: Pregledna karta španskih vojnih pozorišč. **Črtkano ozemlje je v rokah belih čet.** A sem spadata zdaj tudi še **Toledo in otok Ibiza.** — Belo ozemlje pa je še v oblasti boljševikov in anarhistov.

Predsednik bele vlade, Cabanellas (v sredi z belo brado), gre od zahvalne maše v San Sebastianu v svoj avto. Osvobojeno ljudstvo mu navdušeno vzklika.

Nepopisna radost v Sevilli

Iz Seville poroča posebni dopisnik »Münchner N. Nachrichten« z dne 28. septembra, da obhaja z nepopisnim veseljem vsa Sevilla rešitev junakov Alcazarja in zavzetje Toleda. Po raznih delih Seville so bile proslave in na tisoče ljudi je vzklikalo po cestah. Vse je odmevalo v petju starih španskih slavospevov in rodoljubnih pesmi. Zvonovi so zvonili, sirene tvornic in ladij so brlizgale, avtomobili so trobili, ko je prišla v mesto novica o zmagi. Že čez nekaj minut je bilo vse mesto v vihrajočih zastavah.

General Queipo de Llano, poveljnik Seville, je imel slavnosten nagovor, kjer je poudaril, da pride zdaj Madrid skoraj na vrsto. V Burgosu, Valladolidu in Talaveri so obhajali slovesne sv. maše. Prebivalstvo Toleda pa je že zdaj darovalo 15.000 pezet, da se Alcazar vnovič postavi.

Kaj pravi mesec oktober

Oktober je mesec, ki gre zimi naproti. Poslednji hrošči frfotajo v smrtnem strahu, vse radosti zemlje se upirajo smrti.

Na deželi pravijo o mesecu oktobru: Če se drevje pozno obleti, huda zima sleče. — Če je v oktobru dosti dežja, obilno letino nam dá. — Oktober in marec gresta skupaj v en klanec. — Kakor v oktobru dež razsaja, tako v decembru sneg nagaja. — Če v oktobru zmrzuje in sneži, se v januarju zima solzi. — Sv. Gal (16.) deževen ali suh, prihodnjega leta ovaduh. — Sv. Luka (18.) sneg prikuka. — Kakor je sv. Uršula (21.) pričela, bo zima vsa izpela. — Dne 23. oktobra stopi sonce v znamenje škorpijona. Škorpijon je pa znak mraza. Ljudstvo pravi, da so otroci, v tem znamenju rojeni, bistrega duha in preudarni, a tudi jezoriti in hudih besed. Ker večinoma le nase gledajo, imajo dosti skrbi, zlasti v mladosti. — Dne 28. oktobra se z viharji pojavita sv. Simon in Juda. Tedaj je konec vseh barvnih lepot jesenskih dni. »Ko sta Simon in Juda mimo, gremo že v zimo.« — Za dan 31. oktobra, ko je god sv. Volbenka, ima kmet rad dež. »Dež sv. Volbenka, leto blagoslova nam dá.« — Oktobra obhajamo god sv. Frančiška Asiškega, sv. Uršule, sv. Male Terezije, sv. velike španske Terezije in mesec je posvečen roženvenški Kraljici.

V eni sami noči čez Atlantsko morje

»Völkischer Beobachter« poroča, da se je tehniški ravnatelj nemške Lufthanse, Gablenz, vrnil s »Hindenburgom« v Nemčijo, ki je nedavno poletel čez severni Atlantik s hidroplanom tvrdke Dornier. — Pravi, da bodoči razvoj poletov zavisi predvsem od ukrepov poedinih držav, saj ozračje le ni svobodno. Države in poedine pokrajine morajo dovoliti, da se smejo proizvajati poskusni poleti, za zdaj samo dvanajst poletov.

Prvi poleti, ki so jih opravili ne oziraje se na vreme, so dokazali, da se poleti ne bo treba prav nič brigati za vreme. Pozimi je večja nevarnost zaradi ledu, ki se nabira na letalu. Če bodo v prihodnje v redu proizvajali poskusne polete čez severni del Atlantskega morja, bo čez kakih 6 do 8 let že mogoče pošiljati iz Evrope v Ameriko pismo v e n i s a m i n o č i. — Tako se zemlja bolj in bolj krči in skoraj ne bo že nobenih razdalj več.

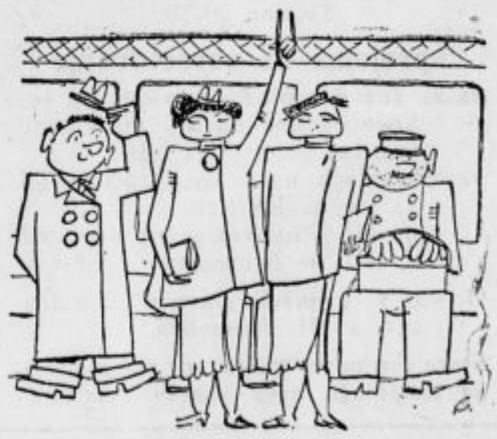

»Dovolite, da ponudim najstarejši izmed vaju svoj prostor!«

Sirota v Irunu. Deklетce, edina članica družine, ki je ostala živa, jokaje ždi na ruševinah hiše, kjer so nekoč živeli njeni starši.

Zdravnik: »Slabo vam kaže! Zaradi visoke starosti so bolečine v glavi nevarne.«

Adaptovizor skal - Svetlobna signalna kontrola - Manipuliranje z gumbom - Optična prilagoditev s pomočjo katodnega žarka - Stereofonska reprodukcija - in druge najnovejše pridobitve donaša nova PHILIPS-ova

SIMFONIJSKA SERIJA

Oglejte si najnovejše čudo radiotehnike

Odplačila dnevno od Din 3·- naprej. Informacije v Philips trgovinah

PHILIPS RADIO

Bejek Janko, župn. upravitelj:

Prekmurski sezonski delavci

(Konec.)

Z našimi delavci so v splošnem vsi zadovoljni. So skromni in delavni. Govoril sem tudi z orožniki in so naše delavce zelo pohvalili. Da nimajo z njimi nikakega posla in gredo vedno z veseljem v barake, da slišijo vsaj kako pošteno veselo pesem. In povedali so mi, da je v zimskih mesecih, ko ni naših delavcev, vse nekam mrtvo in dolgočasno. Orožnik-Hrvat mi je pravil, da se počuti med našimi delavci nekam domačega, ker smo pač bratje — vsi katoliške vere. Isto so mi zatrjevali že omenjeni Šokci.

Državo res precej stane naš delavec. Prevozne stroške v Belje in domov nosi država. Imajo tudi brezplačno zdravnika, stanovanje itd. Nek uradnik mi je zatrjeval, da pride za delavca teh in podobnih stroškov 6—8 Din dnevno. — Gazdi tudi sami nekam konkurirajo med seboj. Zgodilo se je, da je gazda, ki so mu prošnjo odbili, ponudil delavce po 6 Din dnevne plače. To se je direkciji sami zdelo premalo in ponudbe ni sprejela. Za Avstroogrske so imeli naši kosci 1 krono plače, sedaj imajo 10 ozir. 8 Din. Primerjajte ti dve številki.

Kdor je pazljivo prečital vrstice o razmerah naših delavcev v Belju in drugod, je menda vsak prišel do prepričanja, da se mora temu delavstvu pomagati. Pa kako? Po mojem mnenju je najmanj to-le, kar lahko in moramo zahtevati:

1. Nedelje in prazniki naj bodo tudi za naše delavstvo v resnici Gospodovi dnevi in dnevi počitka.

2. Dati delavstvu že v soboto priložnost, da se očisti in si osnaži obleko ter opere perilo.

3. Napraviti takoj red v spalnicah, naj spi delavstvo v vseh barakah ločeno po spolu.

4. Zopet uvesti kopalnice, kot jih predvideva pogodba ali pa vsaj ograjen prostor, kjer se naša mladina — posebno ženska — lahko umije.

5. V nekaterih upravah dati večje in bolj higijenske spalnice, v katerih naj vlada snaga in red.

6. Dnevna plača 8 Din je prenizka. Naj se drugo leto zviša moškemu vsaj na 12 Din, ženskam na 10 Din, če se res višje ne more.

7. Naj delavstvo dobiva skozi vso dobo vsaj trikrat tedensko za zajuterk mleko, ki ga imajo uprave v izobilju.

Poleg vsega tega pa predvsem in v prvi vrsti prosimo, da dobijo naši delavci na državnem veleposestvu svojega stalnega domačega dušnega pastirja, da bodo imeli delavci priložnost se udeležiti vsako nedeljo službe božje. To je neobhodno potrebno. Kdor ima vpogled v življenje naših sezonskih delavcev, se bo z vso močjo zavzel za to. Upamo, da bo škofijstvo do prihodnje pomladi vse potrebno uredilo in dobilo za to službo najbolj sposobnega duhovnika.

Prosimo banovino in državo, da podpre to akcijo, da bo duhovnik med delavci imel tudi zasigurano eksistenco. Predlagam tudi to, da bi se na Sokolovcu spremenila ena večja soba za začasno kapelo. Zdaj imajo v teh sobah makarone. Stroški bi bili malenkostni, prostora pa dovolj za pet bližnjih uprav. Eno steno bi vrgli ven in dve sobi zvezali. Cerkveno perilo in mašna obleka je v kapeli v kraljevem dvorcu, ki se ne rabi in bi bila duhovniku na razpolago. Samo malo dobre volje je treba in vse se da urediti.

Mogoče bo ta ali oni kaj pogrešal v tem mojem opisu. Kolikor in kakor sem stvari našel in videl, tako sem jih po svojem spoznanju opisal. Če bo kdo te moje vrstice spopolnil, mu bom hvaležen.

Najlepše se pa tudi zahvaljujem direkciji v Kneževcu, ki mi je dala na razpolago brezplačno prevozna sredstva, zlasti iskrena hvala g. upravniku na Sokolovcu, ki mi je šel na roko v vsakem oziru.

Ptuj

Zverinski napad v Slapščini. V nedeljo, dne 27. t. m., so priredili domači gasilci v Slapščini tombolo. Tomboli pa je sledila prosta zabava. Te tombole odnosno proste zabave sta se udeležila tudi 17 letni Edvard Dimnik, sin. pos. v Smolincih pri Sv. Andražu v Slov. goricah, in 17 letni Alojz Sirk, sin pos. v Drbetincih. V pozni noči, ko so bili fantje že vinjeni, je nastalo prerekanje. Navedena dva fanta, ki sta sedela sama in se nista brigala za potek prerekanja, temveč sta poslušala le godbo, sta bila nenadoma napadena od več neznanih fantov, ki so ju z noži obdelali tako zverinsko, da sta obležala v mlaki krvi. — Ker je bila tema, se je napadalcem posrečilo zbežati v temno noč, vendar so orožniki pridno na delu, da izsledijo suroveže. Omenjena dva fanta so nemudoma prepeljali v ptujsko bolnišnico, kjer so ugotovili smrtnonevarne vbodljaje na hrbtu in prsih.

Tržne cene. Tržne cene slanini so v Ptuju poskočile za 2 Din, tako da stane kg 14 Din. Cena svinjskemu mesu pa je poskočila od 12 na 13 Din. Cene svinjam so v zadnjem času res nekoliko poskočile, toda kljub temu je razlika med živo težo in mesom odnosno slanino prevelika. Ljudstvo je radi dviga teh cen precej vznemirjeno.

Jesenice

Za državne nameščence. V petek, dne 2. oktobra ob pol devetih zvečer bo v brezalkoholnih prostorih Krekovega doma javna seja odbora JRZ za prevedbo Jesenic v draginji primerni draginjski razred. Vabimo vse stanove drž. uslužbencev, da se seje udeležijo in da izpolnijo spomenico z eventuelnimi predlogi in utemeljitvami.

Ustreženo je želji prebivalstva. Jeseniško ljudstvo odobrava odločitev pristašev bivše SLS, ki so člani JRZ, da je postavila za nosilce svoje liste za občinske volitve domačina in da je bil ta izvoljen od članstva s tajnimi volitvami na sestankih. Taktika postopanja slovenskega narodnega gibanja po dolgih letih zopet uveljavlja.

Živahna gradbena sezona. Že je bilo videti, da bo delavnost na Jesenicah zamrla, ko se je pred 14 dnevi pričelo novo delo. Delo napreduje na vseh gradbenih objektih, kjer dela do 400 delavcev. Delavnost je privabila na Jesenice nad 500 ljudi, ki čakajo, da bi dobili zaposlitve, toda stalež je poln, tovarna sama pa prenapolnjena. Pridno, a ubožno delovno ljudstvo gorenjskega kota bo zaslužilo vsaj nekaj za trde zimske dni. Tožna je jesen ob vratih tovarne, ko prihajajo delavoljni ljudje iz vse Slovenije, da bi našli kruha; včasih — pravi vratar — pa sem moral ljudi, ki so šli mimo po cesti, lepo prositi, da bi hoteli delati v tovarni. Upamo, da se bodo pod pametnim vodstvom države zopet vrnili tisti časi, ko bo lahko vsak človek delal in človeško živel — ob ognjišču svojega doma in družine.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Četrtek, 1. oktobra. 12 Reproducirani koncert na havajskih kitarah. — 12.45 Vreme, poročila. — 13 Čas, spored, obvestila. — 13.15 Venčki slovenskih narodnih (radijski orkester). — 14 Vreme, borza. — 18 Pester spored (radijski orkester). — 18.40 Slovenščina za Slovence (gosp. dr. Rudolf Kolarič). — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30 Nacionalna ura: Sokolsko predavanje iz Belgrada. — 19.50 Dvorak-Leopold: Iz starega in novega sveta, fantazija (plošče). — 20 Prosvetni spored naše postaje v novi sezoni (gosp. Vinko Zor). — 20.10 Prva ura slovenske orgelske glasbe. Sodelujeta: gg. Arnič-Blaž (orgle) Roman Petrovič (samospevi) — 21.10 Koncert Radijskega orkestra. — 22 Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20 Mendelssohnova škotska simfonija (plošče).

Drugi programi

Četrtek, 1. oktobra. Belgrad I.: 20 Orkester kraljeve garde (Beethoven). — 22 Plošče. — 22.30 Kavarniška godba. — *Belgrad II.:* 20 Naša vas (Svabič). — *Zagreb:* 20 Trgatev v Dalmaciji. — 20.30 Prenos iz Belgrada. — 22.15 Plesna glasba. — *22.15* Plesna glasba. — *Dunaj:* 20 Pester program. — 21 Prenos simfoničnega koncerta iz Londona. — 21.40 Radijski orkester. — 23.30 Jazz. — *Budimpešta:* 20.10 Lisztov koncert. — 22.15 Salonski orkester. — 23.20 Ciganski otroški orkester. — *Trst—Milan:* 17.15 Mezzo-sopran. — 20.40 Igra, nato popevke. — 22.45 Plesna glasba. — *Rim—Bari:* 17.15 Kvartet. — 20.40 Rabaudova komična opera »Maruf«, nato plesna glasba. — *Praga:* 20.05 Koncert češke filharmonije. — 22.30 Smetanov kvartet »Iz mojega življenja«. — *Varšava.* 19.35 Vaška godba. — 21 Pozabljene pesmi. — 21.30 Zbor. — 22.30 Plesna glasba. — *Königsberg—Hamburg—Vratislava—Monapovo:* 20.10 Plesni večer. — *Lipsko:* 19 Klavir. — 20.15 Kitara in balalajka. — 21 Brucknerjeva romantična simfonija. —

Naznanila

Ljubljana

1 *Nočno službo imajo lekarne:* dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trakoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Celje

e *Francoski krožek v Celju* objavlja, da se bodo v tekočem šolskem letu vršili sledeči tečaji iz francoščine: I. začetniški, II. nadaljevalni, III. konverzacijski. Priglasitve se bodo sprejemale v prostorih »Francoskega krožka«, Narodni dom, v soboto, 3. in v ponedeljek, 5. oktobra od 17—19. — Tajnik

Sport

VII. balkanske igre v Atenah

V Atenah, 27. septembra.

Atensko in sploh grško ljudstvo se mnogo bolj zanima za šport in zlasti za lahko atletiko kakor pri nas. Že na poti, toda še daleč, daleč proč od Aten so ljudje, ki so bili zbrani tedaj na kolodvorih, naše reprezentante pozdravljali ter jih klicali po imenu. Vse one, ki so bili vsaj enkrat v Atenah, so dobro poznali. Pri njih so namreč dobri športniki; odnosno atleti junaki in jih časte kakor so njihovi predniki — stari Grki — častili svoje zmagovalce. Popularen je lahkoatletski šport v Grčiji in zavzema pred vsemi športi kolikor se še goje v Grčiji daleko prvo mesto. Zdaj mi je šele prav razumljivo kako je to mogoče, da Grki pri vsakokratnih balkanskih igrah prenapolnijo stadion, kamor spravijo do 70.000 gledalcev. In to ne samo en dan, temveč pri vseh tekmah, ki se vrše običajno po tri do štiri dni.

Zanimanje med atenskim ljudstvom je velikansko. Po vseh trgovinah, po vseh cestah, sploh povsod kamor prideš te dni, se govori samo o balkanskih igrah ter o atletih, ki nastopajo. Dnevniki prinašajo vsak dan dolge članke o narodnostih, ki nastopajo in njihove slike kar na prvih straneh. Jugoslovani smo tu predmet splošne pozornosti, ker se Grki zavedajo, da smo jim edino mi nevaren konkurent. Zato pišejo listi še prav posebno o nas ter prinašajo rezultate naših atletov, ki so jih dosegli v zadnjem času.

Brez smole pri nas ne gre

Že samo dejstvo, da naša reprezentanca ni kompletna (česar se Grki — na uho povedano — zelo veselo), ki vodstvu zelo otežuje že itak naporno delo, pa pride zraven še smola, ki kaj rada spremlja našo reprezentanco. Izgleda, da niti vsi oni, ki so tukaj, ne bodo mogli nastopiti. Pri treningu, ki smo ga imeli prvi dan na stadionu, je padel Ehrlich — naš zastopnik v teku na 110 m čez zapreke in v stafeti 4×400 m (rezerva) — tako nesrečno, da se je precej močno ranil na nogi, posledica tega je bila, da je moral dobiti protitetanus injekcijo in v trenotku, ko to pišem, še ne vemo, če bo mogel nastopiti. Dalje sta prišla dva naša zastopnika (Kovačič in Pleteršek) v Atene šele včeraj popoldne vsa izmučena, ker sta se vozila v natrpanem vlaku dva dni in dve noči brez najmanjšega spanja in danes morata že nastopiti v težki borbi. Tega ne objavljam zato, da bi se hotel že vnaprej zasigurati za eventuelni neuspeh, ampak hočem naši javnosti le predočiti s kakimi težkočami se mora vedno boriti naša reprezentanca, ki samo radi tega nikdar ne more doseči takih uspehov kakor bi jih sicer lahko. V utemeljitev te svoje trditve navajam samo to, da mi tu v Atenah itak nimamo nič izgubiti, ampak bi mogli, — če bi bili kompletni — samo pridobiti. Drugo mesto, ki smo ga pri zadnjih balkanijadah vedno zasedli, nam je kljub zelo oslabljeni reprezentanci, zasigurano; prvo mesto bi se pa dalo izvojevati ob kompletni reprezentanci. četudi bi bila borba proti Grkom tu v Atenah pred 70.000 glavim grškim občinstvom, v resnici malo težka. Naša lahkoatletska zveza bo morala vsekakor točno ugotoviti prave vzroke nesodelovanja gotovih atletov, ker drugače se nam tudi v bodoče še večkrat kaj takega lahko zgodi: kajti drugače nikdar ne bomo mogli pokazati inozemstvu svojih pravih moči, ker nam bi vedno manjkal del atletov.

Na grobu neznanega junaka.

Včeraj popoldne se je razvil izpred hotela Acropola palace, kjer stanujejo vse inozemske reprezentance, sprevod skozi mestne ulice na grob neznanega junaka. Spredaj je korakala godba, ki je ves čas igrala koračnice, za njimi so bili skavti, ki so nosili zastave raznih grških športnih društev, nato so pa sledile posamezne narodnosti po abecednem redu: Bolgarija, Jugoslavija, Romunija, Turčija in Grčija. Albanije topot ni. Vzroka nevem: najbrže radi njihovih rezultatov na lahkoatletskem polju. Pred vsako reprezentanco je nosil njihov atlet državno zastavo. Našo zastavo je nosil postaven in največji naš atlet Vučevič, ki je s svojo zastavo vzbujal med ogromnimi masami ljudstva, ki se je nabralo na obeh straneh ceste, kjer se je sprevod pomikal, veliko pozornost. Sploh smo bili Jugoslovani predmet splošne pozornosti, kjerkoli smo se pojavili. Na grobu neznanega junaka je povabil predsednik grške zveze g. Rinopoulos vse vodje ekip na častno mesto, kjer so bili zbrani visoki grški dostojanstveniki, nakar se je pričelo polaganje vencev po istem vrstnem redu kakor smo prikorakali na ta prostor. Ob polaganju vencev je igrala grška godba državne himne vseh sodelujočih držav. Pri tej priliki bi pripomnil, da je bil venec jugoslovanske reprezentance najlepši in je nosil na krasni jugosl. državni trobojnici napis v našem in grškem jeziku: Jugoslavija 26. 9. 1936.

Atenski stadion

Umetnost zase je atenski stadion, na katerem se vršijo vsakokratne balkanske igre in vse važnejše tekme Grčije s tu- in inozemstvom. Ves iz marmorja razen arene, kjer se vrše tekme. Velik vhod, podoben železniškemu predoru, te pripelje iz stadiona po strmini in stopnjicah navzgor, kjer se nahaja telovadnica, slačilnice, prhe, mrzle in gorke ter razne sobe za masiranje. Zadaj za temi prostori se nahaja majhen gozdiček, kjer trenirajo vsako jutro in večer grški atleti. Telovadnica je opremljena samo z mizo, dvema konjema ter ribstolom in ima kamenita tla. Zunaj na dvorišču se pa nahaja star in zarjavel drog, ki dokazuje, da se Grki za to stran telesne vzgoje nič ne zanimajo kakor tudi za druge športe prav malo. Pri njih je lahka atletika prva in najvažnejša kakor je bila pri njihovih prednikih, ki so se borili vsake štiri leta v stari Olimpiji.

Hotel Acropola Palace — bivališče reprezentanc.

Vse inozemske reprezentance so nastanjene v lepem hotelu nekako v centru mesta v takozvanem Acropola Palace. Tu so poleg starih znancev Bolgari še Romuni in Turki. Ko smo prišli, ni hotelo biti konca pozdravljanja in rokovanja med starimi prijatelji, ki so se že opetovano sešli na balkanskih in drugih mednarodnih tekmovanjih. Na zunaj je edino turška reprezentanca enotno napravljena sicer so pa vse narodnosti v civilni obleki. Seveda na stadionu bodo imeli vsi kakor naša reprezentanca enotne drese. V Bolgarih smo dobili kmalu največje prijatelje in zlasti Kačev, vodja njihove ekipe, se je dosti sestajal z nami. Povsod vlada popolna harmonija med njimi in nami pa naj si gre za te ali one interese. V jedilnici, ki je skupna za vse reprezentance, ima vsaka narodnost svojo mizo s svojo državno zastavico. Okrog te se zbirajo ob določenem času lačni želodci reprezentanc. Danes dopoldne počivajo vsi atleti, kajti popoldne bo šlo zares in tedaj se bo treba poprijeti in to tem bolj, ker vsaka narodnost računa s tem, da bo svojega lanskega prednika pustila zadaj. V koliko se bo to enemu ali drugemu posrečilo bomo šele videli danes teden. Precej točno sliko bo pa prineslo že današnje dopoldne. I. K—er.

SK Sloran. V petek, dne 2. oktobra ob 19.30 se bo vršila važna seja glavnega odbora v gostilni Kruščič. Sigurno naj se je udeleže tudi klubovi zastopniki pri ljubljanski nogometni podzvezi.

Blago za zimske suknje, kamgarni, sportni šeširi za fine obleke
Velika izbira, nizke cene
R. MIKLAUČ „Pri Školji"
LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Medarska ulica - Pred Školjo

Kurje perje naravno, lepo blago po Din 5 kg razpošilja po povzetju
Vilijem Abt, eksport - Maribor
Najmanjša količina 15 kg

Strojnika
z izpitom iščemo za takoj. — Ponudbe na oglasni oddelek Slovenca pod značko »Rudnik«, štev. 14481

SPET JE SEJEM PRI TVRDKI KRISPER
Krijte Vaše potrebščine sedaj, ker dajemo **samo v tem času** kot vsako leto poseben popust od **10%**
Dnevno od 3. do 6. popoldne kino predstave za otroke v spremstvu odraslih.
Nikdo Vas ne bo vprašal, če kupite kaj ali ne

+

Po daljši bolezni in boguvdana je dne 30. septembra 1936 umrla gospa

Lešnik Jožefa

hišna posestnica

Pogreb blagopokojnice se bo vršil v petek, dne 2. oktobra ob 16. uri iz hiše žalosti, Nova vas - Zelena ulica št. 4, na radvanjsko pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo darovala 3. oktobra ob 7 zjutraj v magdalenski župni cerkvi.

Brez posebnega obvestila.

V Mariboru, 30. septembra 1936.

ŽALUJOČI OSTALI.

Jugoslovanska zavarovalna banka „SLAVIJA“ v Ljubljani
Gosposka ulica 12.
Podružnice: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Osijek, Novi Sad in Split
Telefon št. 2176-2276

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobe

Išče se oskrbnik
z dobro prakso v mlekarstvu, kakor tudi v poljedelstvu in gozdarstvu, za večje posestvo v Sloveniji. Ponudbe z navedbo referenc in zahtevkov je poslati upravi »Slovenca« pod šifro »Pošten strokovnjak« št. 14184. (b)

Za kurivno stroko
sprejme dobro uvedena tvrdka agilne provizijske zastopnike. - Ponudbe na oglasni odd. Slovenca pod »Kurivo« št. 14507. (b)

Trgovsko pomočnico
in šoferja iščem za takoj. Ponudbe pod »Poštenost« podružnici »Slov.«, Celje. (b)

Več cirkularistov in gateristov
išče žaga na Gorenjskem. Nastop takoj. Pismene ponudbe pod »Sposoben« na upravo »Slovenca« štev. P 14470. (b)

Frizerko
samostojno, dobro v vodni in železni ondulaciji, iščem za takoj. - Žabjek Fr., Ljubljana, Krakovski nasip 26. (b)

Trgovski pomočnik
železninarske stroke, pošten, agilen, dobi službo. - Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ljubljana« št. 14479. (b)

Dva čevljar. pomočnika
dobro izvežbana, se takoj sprejmeta. Lovro Žagar, Lesce, Gorenjsko. b

Čevljarski pomočnik
dobro izvežban na »fleks« šivalni stroj in čistilni stroj, se sprejme v stalno službo. Ješe, Tržič. b

Službe iščejo

Mesarski pomočnik
vojaščine prost, močan in zanesljiv, zmožen v slučaju za natakarja in vsa druga dela, si želi službo premestiti. Ponudbe nasloviti na Kastele, pismonoša, Šmarje pri Jelšah.

Vajenci

Učenec
se želi izučiti v trgovini z mešanim blagom z dovršeno 6 razred. osnovno šolo. — Naslov v upravi »Slovenca« št. 14465. (v)

Prireditve

Domačo zabavo
priredi v nedeljo, dne 4. oktobra društvo Rdečega križa na Pšati pri g. Valentinu Janežiču. Čisti dobiček je namenjen za ubožce. (h)

Denar

Bančne, kreditne in denarne posle
kupoprodajo vrednostnih papirjev izposlujem najkulantneje takoj v gotovini.
AL. PLANINŠEK,
Ljubljana — Beethovnova ul. 14/I. — Telefon 35-10.

Auto-motor

Razni električ. motorji
in dinami za istosmerni tok z 110 Voltov naprodaj. Pismena vprašanja na upravo Slovenca pod štev. 14426. (f)

Stanovanja

Dvosobno stanovanje
lepo, z vsemi pritiklinami, oddam. Povšetova ul. 35 a, Kodeljevo. (č)

Na stanovanje
takoj sprejmem pošteno osebo. - Šmirmaul, Aškerčeva ulica 1, Maribor. č

Stanovanje
obstoječe iz 3 sob, kuhinje, kopalnice, v pritličju vile na Opekarski cesti, se odda s 1. novembrom. Poizvedbe: gradbena pisarna, Rimska c. 2-I. č

Dvosobno stanovanje
s kopalnico se odda za november. Dravska ulica štev. 16. (č)

Dvosobno stanovanje
manjše, zelo čisto, v I. nadstr., oddam za november za 320 Din. Predovičeva ulica 11. (č)

Sostanovalca
sprejme takoj Zupan, Rožna ulica 35. (s)

SOBE

Opremljeno sobo
v centru oddam takoj. - Vprašati: Sv. Petra cesta št. 21, I. nadstr. (s)

Opremljeno sobo
takoj oddam. Verstovškova ul. 11, Mirje. (s)

Posestva

V najem se odda
večje posestvo v velikosti ca. 50 ha Ia polj in ca. 100 ha gozda. Živi in mrtvi inventar, kakor tudi poslopja v brezhibnem stanju. Ponudbe je poslati upravi »Slovenca« pod šifro »Ugodno« 14183.

Novo vilo
v letoviškem kraju v Sav. dolini prodam ali dam v najem. Franc Kač, Latkova vas, Sv. Pavel pri Preboldu. (p)

Razno

Po zelo ugodnih pogojih naprodaj
več stavb. parcel
v bližini kolodvora Šent Vid-Vižmarje, primerno za trgovino ali stanovanjsko hišo. Polovico se plača lahko v hranilni knjižici. — Istotam se odda
samsko stanovanje
Naprodaj tudi
elektromotor
220 V, z 2½ HP. Poizve se: Vižmarje 59.

Naznanilo
Cenjenmu občinstvu naznanjam, da odprem že vpeljano mesarijo sedaj na novo v lastnem lokalu, Kopališka ulica 8, dne 3. oktobra. Priporočam se cenj. odjemalcem in jim zagotavljam, da bom nudil samo prvovrstno, vsakovrstno meso in mesne izdelke. - Postrežba točna in solidna. Anton Škerjanec, mesar.

Kupimo

Parni kotel
dobro ohranjen, s 15—20 m² kurilne površine, išče industrijsko podjetje. Ponudbe pod: »Industrija« št. 14443 upravi »Slov.«

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Register blagajno
rabljeno, novejšega sistema, kupim. Ponudbe pod »Blagajna« št. 14506 na upravo. (k)

Obrt

Skungs
kakor tudi vso ostalo kožuhovino prodaja in izdeluje najugodneje krznar Josip Dolenc, Sv. Petra cesta 19, tel. 22-62.

Prodamo

Dve lončeni peči
malo rabljeni poceni naprodaj. Koritkova ul. 3.

Plinsko peč
(radiator) in Brockhaus Lexikon (17 knjig) prodam. A. Kunc, Ljubljana, Gosposka 7. (l)

Šivalni stroj
modern, pogrezljiv, popolnoma nov, ugodno naprodaj. A. B. C., Medvedova c. 8, tel. 24-44 (poleg gor. kol.). (l)

Za šolarje
vseh vrst obleke, pumparce, perilo itd. v največji izberi dobite poceni pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (l)

Drogerijo
takoj prodam v večjem primorskem mestu Dalmacije. Pogoji povoljni. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 14368. (l)

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izberi v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Šivalni stroj
nemški fabrikat, pogrezljiv, z okroglim čolničkom, kateri tudi štika, poceni naprodaj. - Nova trgovina, Tyrševa c. 36.

Premog,
drva, oglje, dostavlja na dom
Bartol Anton,
Tyrševa 46, telefon 35-40.

MODNO VOLNENO BLAGO
za damske obleke in plašče
SVILA IN VSE DRUGO BLAGO
Velika izbira, nizke cene!
R. MIKLAUC
»pri škofu«
LJUBLJANA
Lingarjeva ulica
Medarska ulica
Pred škofijo

Parketne deščice, trstje za strope, asfaltno strešno lepenko, bitumenjuto za izolacijo, bitumen, lesni cement, karbolinej, strešni lak
in razna izolačna sredstva proti vlagi dobite najceneje pri tvrdki
JOS. PUH, Ljubljana Gradaška ulica 22 Telefon štev. 25-13

Tinček in Tonček v Atlantidi

170.

Nevaren ptič.

Prihitela sta še Cip in gorila. Oba sta z začudenjem strmela v prečudno reč, ki jo je Tinček prinesel s seboj.

»Kaj pa je to?« je vprašal Cip.

»To je blisk. V Olimpu so mi ga podarili.«

Cip ni bil takšen neverni Tomaž kot Tonček.

»Res je blisk!« je pritrdil. »Ampak veš, Tinček, za potovanje je to preveč nevarna igračka. Pazi, da ti ne pade na tla! Potem bo strela ubila nas, namesto naše sovražnike.«

»Nikar se ne boj, saj nisem pet let star!« je moško rekel Tinček.

V tem hipu je gorila besno zatulila. Glasno prhutanje je udarilo našim trem junakom na uho. Prestrašeno so se ozrli in zagledali za seboj velikanskega ptiča, ki prav za prav ni bil ptič. Razen peroti je imel tudi štiri noge, kot jih imajo levi in tigri.

Kuža Muki je stisnil zadnje noge pod pazduho in jo ucvrl čez drn in strn. Dečki pa so kakor vkovani obstali na svojem mestu in z grozo čakali, kaj bo.

Zahvala

Ob nenadomestljivi izgubi predobrega brata, moža, očeta, strica, deda, tasta in svaka, gospoda

Krainerja Viljema
železniškega uradnika v pokoju

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so pokojniku izkazali poslednjo čast. Posebno se zahvaljujemo g. dr. Ivu Bajžlju, Akademskemu pevskemu zboru Univerze Kralja Aleksandra I., pevskemu društvu »Slavec«, kakor tudi posameznikom za poslednje spremstvo, poklonjeno cvetje in izraze sožalja.

Ljubljana, 30. septembra 1936.

Žalujoči ostali.

TUDI VAŠ NOVI PLAŠČ OD · PAULINA · kjer najdete stalno zalogo od dekliških do največjih damskih velikosti v različnih modelih.
Konfekcija PAULIN - Ljubljana - Kongresni trg štev. 5

Alja Rahmanova: 68

Tovarna novega človeka

Roman.

»Dovolite mi le eno vprašanje!« je odgovoril pisatelj še vedno popolnoma miren. »Ali vi, ne kot preiskovalni sodnik, temveč kot človek, verjamete v mojo krivdo ali ne? Razumite me: čisto psihološko me zanima, kakšne misli navdajajo krvnika, ko predaja smrti svojo žrtev, za katero ve, da je nedolžna.«

»Spozabljate se, tovariš!« je zavpil sodnik. »Preiskovalni sodnik sem in ne krvnik. Sicer pa morate vi odgovarjati na moja vprašanja!«

»Toda, prosim vas, ne razburjajte se!« ga je tolažil pisatelj nekako tako, kot govori odrasel človek otroku, ki se cmeri . . . »Kaj se vam res ne zdi že preneumno, da morate igrati vsak dan to komedijo s »priznanjem«? Ali ne čutite včasih potrebe, da se zamislite v psihologijo obtoženca, kakor bi na primer jaz trenutno mnogo dal za to — seveda, če bi sploh kaj imel —, da bi mogel ugotoviti, kaj se dogaja sedajle v vaši notranjosti? Vedeti morate namreč, da sem pisatelj. Toda ne takšen, kot je vaš Šeršenevič, ki je dejal: ‚Prepričan sem, da moremo brati knjigo s prav istim uspehom od zadaj naprej kot obratno, prav tako, kot moremo brez škode narobe obesiti sliko Jakulova ali Erdmanna‘ — tudi ta dva sta vaši veličini. Jaz pa sem napisal knjigo — saj ste mi jo zaplenili, a gotovo ne prebrali — katere ne morete brati od zadaj, zakaj jaz sem res pisatelj, kakršen se rodi mogoče le enkrat v vsakem stoletju. Toda poslali me boste itak na drugi svet in moja knjiga ne bo nikdar zagledala belega dne. Potem mi pač lahko napravite uslugo in govorite z menoj kot človek s človekom; če že ne bom imel nobenega čitatelja, bi si želel vsaj enega poslušalca!«

Preiskovalni sodnik se je smehljal. Vkljub povsem nespodobnem tonu, s katerim mu je obtoženec govoril, je sklenil, da ga bo poslušal. Bil je precej inteligenten in vedoželjen fant in se je celo dokaj živo zanimal za pisateljeve besede, navzlic spancu, ki se ga je običajno loteval med nočnim zasliševanjem.

»No, lepo! Le kar mirno govorite dalje!«, je smehljaje se dejal in njegov obraz je bil v tej minuti skoraj simpatičen. »Toda prej še eno vprašanje: Ali veste, da vas bomo na vsak način ustrelili ali pa vas v najboljšem primeru poslali za vrsto let na Solovke, kjer boste prav gotovo poginili, preden boste odsedeli le četrtino svoje kazni?«

»Seveda vem to!« se je smehljal pisatelj. »Jaz pa bi bil, odkrito povedano, rajši ustreljen. Sicer pa je konec, ki mi ga pripravljate, zame vendarle samo začetek.«

»Začetek?« je vprašal z zanimanjem preiskovalni sodnik. »Potem ste torej religiozen človek?«

»Če hočete to tako imenovati, zaradi mene lahko! Izmislil sem si svoj lastni svetovni nazor. Spadam namreč k ljudem, katerih duša je istovetna z dušo sveta, z začetkom življenja samega. Vi mislite: ustrelili bomo pisatelja Kuznecova in z njim bo končano. Pozabljate pa, da bo najvažnejši del moje bitnosti ostal. Prepričan sem, da sem živel že mnogo stoletij prej in bom tudi po svoji smrti živel še mnogo stoletij, medtem ko od vas — saj dovolite — ne bo ostal niti prašek.«

»To drži, da od mene ne bo ostalo nič,« je pritaknil preiskovalni sodnik, »jaz vsaj ne verujem v nobeno dušo, ker sem materialist in komunist.«

»Res je to! V vse to ne vérujete, toda najbrž le zato ne, ker ste navajeni stvari tako urejati, da umirajo drugi, vi pa ostajate pri življenju. Toda tudi na vas bo prišla vrsta in bi končno tudi za vas moralo biti zanimivo, da bi se enkrat resno pobavili z vprašanjem, kako je prav za prav s to smrtjo. Umreti morajo vendar vsi ljudje, tudi komuinsti in še celó preiskovalni sodniki!«

Pri teh besedah se je pisatelj preiskovalnemu sodniku hudomušno posmejal v obraz: temu pa je mrzla zona polila hrbet, tako strašno neprijetno mu je postalo pri srcu.

»Kakšne sijajne neumnosti pa kvasite!« je dejal jezno. »Ako imate povedati kaj pametnega, se podvizajte, potem pa napišite svoje priznanje!«

»Torej iz tega ne bo nič! Priznanja mi ne boste izsilili,« je odgovoril pisatelj, »zato ker nimam namena, spraviti v zapor še drugih nedolžnih ljudi. Kar pa se tiče svetovne duše, vam lahko povem še nekaj besed.«

»Vi ste navaden norec!« je dejal preiskovalni sodnik in kar nekako odleglo mu je, ko je izrekel to ugotovitev; s tem je bil pač v njegovem smislu rešen problem, ki ga je pisatelj pravkar načel.

»Neumen sem, ker vérujem v svetovno dušo,« je rekel ta, »in vi ste normalni, ker z mukami izsiljujete nekaka priznanja iz nedolžnih, ki jih potem streljate!«

Pri tem je ostro pogledal preiskovalnega sodnika, in ko ta ni ničesar odgovoril, je nadaljeval:

»Stvar je namreč taka:

Vedno in povsod se dele ljudje v dva razreda: v krvnike in v njihove žrtve. Krvniki imajo neko idejo. Tudi žrtve imajo sicer lahko neko idejo, toda nimajo poguma, da bi jo tako neusmiljeno uresničile kot krvniki!

Celoletna naročnina na:
Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige Din 132.- ali mesečno Din 11.-
Kosmos, 3 vezane knjige Din 156.- ali mesečno Din 13.-
Jugoslovanska knjigarna

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič.